

Meridiana

SETMANARI DE LITERATURA, ART I POLITICA • TRIBUNA DEL FRONT INTEL·LECTUAL ANTIFEIXISTA

Any I. - Núm. 3

Barcelona, 28 de gener del 1938

Preu: 50 cèntims

POLITICA INTERNACIONAL

Austria i Hongria

Les entrevistes celebrades a Budapest els dies 10, 11 i 12 de gener entre el comte Ciano, gendre de Mussolini, el canceller federal d'Austria, Schuschnigg, el secretari d'Afers estrangers també d'Austria, Schmidt, i el president del Consell i el ministre d'Afers estrangers d'Hongria, Daranyi i Kanya, varen produir una certa inquietud als cercles diplomàtics d'Europa, perquè es consideraven com una rèplica, i àdhuc una contraofensiva, al famós viatge del ministre d'Afers estrangers de França, Yvon Delbos, a Varsòvia, Bucarest, Belgrad i Praga. Malgrat que tot Europa s'hagi acostumat a mesurar amb una certa prudència els actes de l'Itàlia feixista, hi havia el neguit de constatar quines podien ésser les reaccions dels dos països centrals, que des del 1918 es debatien estèrilment entre la queixa i el plany, esbravant les ires concentrades contra les masses socialistes i proletàries que tenen la dissort de viure dintre de les seves fronteres.

El resultat pot qualificar-se de nul·l. L'activitat d'Itàlia, com tota empresa persistent, té el seu premi. Un premi modest, relacionat estrictament amb el que pot oferir. Austria s'aixopluga a l'ombra d'Itàlia per a diferir l'absorció de l'Alemanya nazi. Hongria cerca debades el poder que l'empari en les seves reivindicacions contra Txecoslovàquia i Romania. Si Itàlia es presentava a Budapest amb la perspectiva d'una possible relaxació de la petita entesa que formen encara Romania, Txecoslovàquia i Iugoslàvia, i amb l'esperança que tots els estats de l'Europa central s'arredossarien a l'eix Berlin-Roma i abandonarien gradualment la Societat de les Nacions, el resultat definitiu de les conferències de Budapest no dona pas a entendre que hagi convençut poc ni molt els governants d'Austria i d'Hongria.

Ni tan solament pot considerar-se un èxit la declaració platònica arrencada als ministres austríacs i hongaresos respecte el reconeixement de Franco. Poca cosa representaria a Franco el reconeixement que de la seva dictadura podessin fer Austria i Hongria. Guatemala va anticipar-se a Roma i Berlín, i és de creure que Franco no ha d'haver cospat encara, al cap d'un any, els beneficis d'aquesta gràcia. Així i tot, es veu clar que Austria i Hongria es prendran algun temps per a pensar-s'hi. Faran bé, perquè, en aquest cas, els penedits no tindrien més remei que anar a Roma.

I, segons sembla, es tracta de fer veure que s'hi va, sense anar-hi del tot. Austria, Portugal i Hongria, tenen un mal molt semblant. La febre que també estan passant Polònia i Irlanda i que va fent els seus progressos en alguns països sudamericans. D'això no se'n pot dir feixisme. Això és vaticanisme, Companyia de Jesús, clericalisme reeixit i saberut amb l'atàvic instint de domini i guardant-se sempre una carta per a la darrera jugada. El feixisme és un plat més fort i suculent, i el nazisme és encara més dens i indigest. Aquestes dictadures de segon grau són aparentment menys doctrinàries i revolucionàries, però tenen més nervi i més tradició. A Hongria encara tenen Parlament i fan eleccions i toleren una oposició. És possible que d'aquesta parada de dictadures de tots els tamanyos en surti encara l'expressió autèntica del sentiment catòlic contemporani, el qual pot sumar-se ocasionalment al feixisme per a combatre el socialisme i la democràcia, però de cap manera es voldrà confondre i deixar absorbir per l'eix Roma-Berlín.

Per aquesta raó i per altres de conveniència pràctica, no és sorprenent que Austria i Hongria hagin avançat tan poc en la direcció que Itàlia desitja. Si Mussolini ha cotitzat davant de Hitler la seva amistat amb aquestes dues potències, Hitler, que va resultant més bon diplomàtic que Mussolini, ha aprofitat l'amistat en el que li ha convingut, i l'ha ignorada sempre que li ha semblat necessari. I Hitler no ha renunciat a l'Anschluss ni a projectar la influència germànica fins al Mar negre. Hitler i Mussolini tenen perfecta consciència de la farsa que representen, i el fons d'aquesta farsa és massa del domini públic perquè es resignin mansament a fer de

peons, Austria i Hongria, sense cap recompensa.

La més sincera de les nou declaracions que es feren públiques com a resultat de les conferències de Budapest, és la tercera, en la qual Austria i Hongria es pronuncien una vegada més contra el comunisme. No calia que ho diguessin, si això havia d'ésser una manifestació de llur sentir; però si que calia per a deixar palès, més que en cap altre extrem, la seva mala disposició a jugar el rol de simples comparses, subjectes a la tutela d'Itàlia. A ben poc hauria compromès Austria i Hongria el fet de sumar-se al pacte antiKomintern que tenen signat Alemanya, Japó i Itàlia, però ni a això s'han volgut sotmetre. S'han limitat a dir que el veuen amb simpatia i que ells ja combaten la propaganda comunista dintre llurs respectives fronteres.

I vaga, per no dir negativa, als fins que perseguia Itàlia, és la declaració d'Austria i Hongria en el que fa referència a la Societat de les Nacions: "Es reserven el dret de sotmetre a un examen ulterior les seves relacions amb l'organisme ginebrí". Quan i com faran aquest examen? El farien, sense declaracions transcendents, si la força de l'eix Roma-Berlín fos tan decisiva, que es veiessin forçats a entrar en la seva òrbita. Austria i Hongria són, precisament, pobles que han trobat benefici a participar a la Societat de les Nacions, un benefici més positiu i més desinteressat, que els hi pot proporcionar l'amistat amb Itàlia, de la qual, fet un inventari objectiu, no en resta només que un volum de transaccions comercials de poca importància.

El nostre judici de la declaració conjunta que va fer-se pública després de les conferències de Budapest, és semblant al que hauriem fet del resultat del viatge triomfal de Yvon Delbos. En aquest hi havia de viu i eficaç la part suplementària, aquella de la participació de les masses populars de Romania, Polònia, Iugoslàvia i, sobretot, de Txecoslovàquia, que recorden amb gratitud el molt que ha fet França per a llur independència, i que constaten ara —les tres primeres— que la independència nacional no és sempre la llibertat individual, ni la garantia d'una ciutadania i una personalitat. Els governants, en canvi, com el capitalisme d'aquells pobles, no re-

SCHUSCHNIGG, A LA SEVA ARRIBADA A VIENA DE RETORN DE LA CONFERENCIA TRIPARTITA DE BUCAREST (Foto Keystone.)

corden els favors rebuts i pensen només amb possibles avantatges. Quant tenien terres i pobles irredents, cultivaven l'amistat dels enemics dels seus opressors. Avui són ells els qui subjuguen minories diverses i alimenten l'antisemitisme, recurs heroic d'èix xocs i d'incapaços, amb l'esperança de distreure les masses treballadores, de llurs objectius veritables. Austria i Hongria, deixades de banda, desarticulades, sense equilibri orgànic, cerquen suport i es deixen afalagar per

la Itàlia, tan depauperada i famolenca com elles mateixes. Però amb la conferència de Budapest han demostrat una vegada més que no volen junyir-se incondicionalment al carro del dictador foll on preveuen que farien el paper de corcer i que mai no portarien les regnes. Això indica que la força d'Itàlia no es cotitza encara i que l'eix Roma-Berlín té, ara com ara, una atracció i un magnetisme molt febles.

M. SERRA I MORET

ELS HOMES DELS POBLES QUE EN EL FRONT DE TEROL CONQUISTAVA L'EXERCIT DE LA REPUBLICA, S'APRESSAREN A ATENDRE ELS HEROIS DE LA NOSTRA LLUITA ALLIBERADORA. AVUI AQUESTS HOMES TREBALLEN INTENSAMENT ELS CONREUS, PER TAL QUE ALS SEUS GERMANS QUE COMBATEN NO ELS MANQUI RES (Foto Hermann.)

CAP DE SETMANA

TEATRE

¿Existeix realment teatre català? ¿Pot parlar-se de decadència d'una cosa que no existeix? Ve't aci les preguntes que molts ens feiem en vista del singular veredict que deslliurà el Jurat del darrer Concurs Ignasi Iglésias, davant la cridòria que promougué la decisió de deixar-lo desert, i en assistir als començaments de la temporada oficial de teatre català, empresa en el flamant Teatre Català de la Comèdia.

No cal fer-se il·lusions. El teatre català, de Robrenyo ençà, ha estat —descomptades les excepcions— un simple deport sense transcendència. Mancats en absolut de tradició, sense un teatre renaixentista ni clàssic on recolzar-nos, els catalans no hem passat en la dramaturgia de múltiples assaigs d'aprenent. Podríem esmentar algun cas aïllat de veritable home de lletres que en un moment de la seva carrera es llurà a la producció escènica. Tanmateix, la manca d'una autèntica escola dramàtica, malmenada allò que podia haver estat l'aurora d'un teatre nacional.

Els vells ens parlen d'una època d'or del teatre català. Ai las! Aquell teatre tenia un regust de provincialisme que l'invalidava com a fenomen nacional o no ultrapassava el simple entreteniment sense categoria literària. ¿Quantes obres de la "bona època" resisteixen avui la representació?

Em direu: ¿i els actors, la fama dels quals ha arribat fins a la nostra generació? No volem dubtar ni un segon de l'art escènic d'aquella gent extraordinàriament dotada. Casos de forta vitalitat, d'instint enorme, d'ofici excepcional, de virtuosisme, als quals cal fer justícia. Però, aquell joc poderós i llampant cremà en un moment lamentable. No ja el nostre teatre, sinó l'espangol i tot l'europeu llanguia aleshores sota formes decadents que a penes la força del geni podia momentàniament redimir. I així, la gran traça, l'enginy rar dels nostres actors s'aplica debades i es consumeix ingloriosament: llur art singular —que fou realment un fenomen únic— produí només un esclat de popularitat passatgera.

I els joves, ¿què han fet? Poca cosa. Feu la prova. Cerqueu, entre la nostra moderna producció dramàtica, obres que resistixin la traducció. El resultat us deixarà aclaparats. Els més dels nostres autors d'avui, s'han limitat a seguir la tradició mesquina de llurs antecessors. I els audaços, els innovadors, no han reeixit encara a trobar, no ja l'accent d'un teatre substancial autòcton, ni tan sols a donar un reflex estimable de la dramàtica que triomfa en els països capdavanters.

Tot és, doncs, a fer. Cal cremar les naus esbaladrades del passat, i començar de bell nou. Amb modestia i tenacitat. Però amb la més corajosa esperança. Car tenim una llengua extraordinàriament apta per a l'expressió dramàtica en tots els seus matisos. I talents literaris que poden esmerçar-s'hi. I, encara, comptem amb l'escola del bon teatre estranger que ens serà llicó i estimul.

A la Generalitat, a l'Ajuntament de la ciutat, correspon l'honor de posar les pedres fonamentals del nostre teatre nacional. Una Escola d'Art Dramàtica que endegui les noves vocacions i alhora faciliti als actors el perfeccionament de llur art. I al costat de l'Escola, abraçant l'Escola, un Teatre Nacional o Municipal, ben dirigit i nodrit, d'antuvi, amb traduccions.

La creació del teatre català és una obra lenta i laboriosa. El plançó ben plantat, ben adobat, posarà arrels i estendrà les branques.

Joan OLIVER

Meridiana

publicarà en el pròxim número, entre altres els articles de col·laboració següents:

RAFABL VIDIELLA: El teatre i les cançons soviètiques.

A. ROVIRA I VIRGILI: Robespierre a cavall

FRANCESC PUJOLS: L'amor a Déu.

C. A. JORDANA: La plataforma atapeïda

VEUS EN LA NIT

Sóc a la primera línia, a la línia de foc. Hi he arribat a mitja tarda —hi havia un cel blau, un sol que daurava la terra encesa, unes muntanyes morades de llunyania, uns arbres de tronc blanquinós i fulles grogues que accentuaven la grisor severa de les oliveres, i l'aspre paisatge aragonès, gràcies al doble embruixament de l'hora, esdevenia un amable paisatge de Corot —i ara és alta la nit.

El poble, per la proximitat amb l'enemic, es sumeix des del capvespre en una fosca densa. Malgrat la fosca he hagut de deixar la casa que m'estatja i arribar-me a les avançades.

Les avançades són en un pujol que hi ha a un quilòmetre del poble. A des avançades trobo alguns caps del nostre XIIè Cos d'exèrcit, alguns Comissaris amics.

Hi ha un cel d'un blau profund, tot florit d'estels que la falç argentada de la lluna va segant. A la pallida claror d'aquesta falç argentada de la lluna, els camps, els marges, les muntanyes, una riera per la qual s'escorre un fil d'aigua, les cabelleres despentinades d'un oliveres, tot pren un to d'irrealitat.

A les avançades, avui, hi ha un cert moviment. S'han passat nou soldats gallecs. Ahir se'n varen passar set més. Abans d'ahir dotze, un d'ells amb el mosquetó i un fusell metrallador. De la posició rebel d'on ve n'hi havia un altre, però pertanyia a un company que no podia passar-se aquell dia i el deixà per no comprometre el company. Avui, però, a la posició rebel ja no hi ha cap fusell-metrallador. ELS LLIBRES i la guerra

Em diuen els soldats de l'avançada que aquests gallecs, quan s'han vist entre nosaltres, que s'han vist salvats, saltaven i reien i ploraven d'alegria.

Els hem pregat que parlessin a l'enemic, l'infern del qual acabaven de deixar. I han accedit joiosament. Naturalment, no han fet una allocució, no han fet un parlament brillant dels que abans estaven a l'abast de qualsevol diputat carabassot, però en les seves paraules hi havia una emoció profunda, un tremolor de joia desbordant. Paraven als seus companys, cridaven els seus germans gallecs.

I deien:
—Joan! Antoni! Manuel! Llucià!...
Us parlem nosaltres, els que hem fu-

Els llibres i la guerra

DOY FE...

Antonio Ruiz Vilaplana, Secretari del Jutjat d'Instrucció i Secretari Instructor de la Comissió d'Incautació de Béns i del Tribunal Industrial de Burgos, President Degà del Col·legi de Secretaris Judicials, ha actuat més d'un any a l'Espanya facciosa i, per raó dels seus càrrecs, ha pogut conèixer a fons l'ordre establert pels insurgents. Ruiz Vilaplana va sentir-se, al començament de la sublevació, emportat per l'entusiasme que el moviment produïa en la terra reaccionària i levítica on es trobava i per les paraules prometedores dels dirigents; a poc a poc, però, s'adonà bé del que era la insurrecció, veié la traïdoria dels feixistes espanyols i com anava creixent la invasió estrangera, es trobà impossibilitat a la seva actuació professional per l'arbitrarietat, s'adonà que el crim i la barbàrie eren, sota l'empenta oficial, les característiques de la rebel·lió. Les accions de "neteja social", les matances de tots els republicans, esquerristes, socialistes i sindicalistes, la persecució sistemàtica dels qui no s'adheriren al moviment, prenen relleu inaudit i anaven augmentant sense que ningú intentés posar-hi fre; la "Justícia oculta", com en diu Ruiz Vilaplana, substituïa cada dia més la veritable justícia.

L'horror de l'Espanya facciosa impulsà Antonio Ruiz Vilaplana a abandonar els insurgents i a traslladar-se a l'Espanya republicana, a la veritable Espanya; l'execució del gran músic-poeta Antonio José —un dels fets més inicis comès pels feixistes— l'acabà de decidir.

Amb el títol *Doy fe...*, Antonio Ruiz Vilaplana ha recollit les seves impressions, basades en la més pura i objectiva realitat. Tots els aspectes de la vida de l'Espanya dominada pels rebels es troben en l'obra. La lectura de *Doy fe...* crea una perfecta atmosfera adversa al feixisme espanyol; tant com les probitats del llibre, aconseguix l'efecte, la sinceritat que respira en tot moment; la impressió que dona que no es tracta d'un partit pres, sinó d'una cosa gestada espontàniament a conseqüència de la salvatgeria i de la repugnància del feixisme.

Doy fe... és una obra escrita amb intel·ligència i denota la producció d'un escriptor. Serena i ponderada sempre, té capítols plens de sentiment i d'altres dictats per un fi humor; cada situació troba l'expressió escatit i ressalta la seva tragèdia o el seu ridícul.

Quasi simultàniament amb la primera edició espanyola, estampada a París, el Comissariat de Propaganda de la Generalitat ha llançat una edició catalana, vertida amb amor per Joaquim Vilà i Bissà, el malaguanyat periodista que avui figura entre les víctimes del feixisme.

git aquesta nit. Som amb l'enemic, que és el nostre amic veritable. Ens han rebut molt bé i ens acceptaran en els seus rengles. Passeu-vos ben aviat perquè no hàgim de fer foc contra vosaltres. Passeu-vos, germans! Recordeu els milers de gallecs assassinats pel feixisme! Recordeu que han trossejat la nostra terra tan bella i estimada! Passeu-vos, que hem de venjar molts crims i molts escarnis!

Les veus dels evadits de l'infern feixista donaven un accent marcadament dramàtic. Al camp rebel —bon senyal— no s'oià ni un sol tret.

Seguien dient els gallecs:
—Ací, entre els "vermelhos", hi estarem molt bé i ens tractaran com persones. Abunda el menjar i tenim tabac i cobrem deu pesetes diàries!

Escollint aquestes paraules, penso, somrient:

—No es pot pas dir que aquest minyó sigui un romàntic.

Un altre gallec ha empuñat l'altaveu i ha dit:

—I ens hem promès, i això val més que la carn i el tabac i les pesetes i que tot, que servirem a marina. Venrem la mar, germans gallecs! La mar que fa tants mesos que no podem veure! La mar!

I l'evadit ha llençat l'altaveu i, colpit per l'emoció més entranyable, ha trencat a plorar.

Ara els evadits gallecs són davant meu en una casa del poble. Crema un bon foc a la llar i corren vasos de cinyac al llarg de la taula. Aquests minyons no saben avenir-se de la sort que han tingut en poder passar-se. Canten i riuen amb una alegria d'infant.

Un d'ells ha dit:

—Em sembla com si aquesta realitat tan immediata no existís. Em sembla estar submergit en un somni.

I un altre:

—Avui mateix escriuré a la mare. És molt vella i només em té a mi, car els altres germans foren afusellats. Ha plorat molt, pobra mare, i bé cal que li doni una alegria.

Un altre no fa més que abraçar-se a un minyó alt i cepat i besar-lo: és el seu germà, que ell creia mort, i s'havia passat a nosaltres fa tres dies. En retrobar-se els dos germans, l'escena ha estat punyent de debò.

Després ens han dit la vida en el camp facciós: el menjar escàs i dolent; mal vestits; maltractats pels comandaments estrangers que actuen com en una colònia; quan són a la línia de foc cobren dos rals diaris; quan són a la segona línia, un; la població civil viu aterrida i adhuc la gent de dreta maleeix els que desencadenaren la guerra; hi ha una completa desmoralització i entre els caps rebels existeixen divergències cada dia més grans; l'assassinat i el robatori estan a l'ordre del dia.

Un dels evadits ens diu:

—De canaris se n'han passat molts, però de gallecs se n'han passat molts més. I es passaran tots! Els gallecs no volem estar entre botxins.

Un altre, assegut en un recó, absort, allunyat de tot el que l'envolta, sospira:

—La mar!... La mar!...

Els vidres de la finestra, esmerilats pel fred, esdevenen blaus d'alba.

Lluís CAPDEVILA
Puebla de Alborton, desembre.

A L'ENTORN D'UNA DECLARACIÓ MINISTERIAL

Segurament que el lector haurà llegit un telegrama de Brusselles, inserit en les edicions dels diaris aquests darrers dies, en el qual es dona compte de la declaració ministerial del Govern belga. La declaració fou llegida —diu textualment el telegrama— en francès, per Janson, i en flamíngant, per De Man.

I això, que per a molta gent pot haver passat desapercebut, ens interessa fer-ho ressaltar, molt especialment, als catalans.

Perquè, nosaltres entenem que el que és una realitat a Bèlgica —la plena i total oficialitat de la llengua flamíngant—, ho ha d'ésser a Catalunya com més aviat millor.

Sobre aquesta qüestió, ha escrit una sèrie d'articles magistrals, l'il·lustre escriptor català Antoni Rovira i Virgili, al qual jo considero, i ha de considerar tot català, com a mestre en aquestes matèries.

Amb tot, jo crec que també puc insistir en el mateix sentit. Més encara, crec que no solament puc, sinó que *deu* insistir-hi, de la mateixa manera que ho hauria de fer tot escriptor català.

Considero que, després de la revolució, no hi ha res, ni hi pot haver res, que justifiqui la lentitud que caracteritza el nostre moviment recobrador durant els primers anys de la segona República.

I una de les nostres primeres fites a assolir, ha d'ésser aquesta, que veiem

en plena vigència en un país com Bèlgica: el reconeixement total de l'idioma del país.

El Govern de la Generalitat ha d'impulsar, activissimament, el coneixement del català. Perquè no pugui existir el cas, tan freqüent en els fronts de batalla, que els combatents senten el desig de llegir en català i d'escriure-hi a llurs familiars, però no ho poden fer, perquè *no en saben*.

No ignoro que ja es fa molt en aquest sentit. Recordo l'esforç constant de l'Escola del Treball. Però és que s'ha de fer infinitament més. No hi ha cap raó que pugui explicar una relaxació en aquesta activitat.

Tornant al nostre tema, l'exemple de Bèlgica és el que més apropiadament es pot posar als que combaten les nostres reivindicacions en matèria d'ensenyament. Es sabut, també, d'altra banda, que a Bèlgica tant és oficial en l'exèrcit el francès com el flamíngant, i el mateix passa en totes les altres activitats que caracteritzen una entitat nacional.

I ara no vull escatir si Flandes té una importància com a nació inferior a l'acussadíssima que té Catalunya. Només vull que, almenys, em sigui admès que el nostre poble té els mateixos drets que el flamíngant. La qual cosa crec m'ha d'ésser concedida per tothom que, amb quatre dits de front, hagi estudiat la història dels moviments de recobriment nacional en els temps moderns.

JOSEP SOL

FRANÇA, EIX DE LA POLITICA EUROPEA?

La crisi francesa, resolta amb un segon Govern Chautemps, ha estat la conseqüència lògica dels esdeveniments que la precediren. França, com succeirà a totes les democràcies europees si no es posa fre a les provocacions dels països totalitaris, ha estat víctima de les agressions d'aquests. Itàlia, Alemanya i el Japó, que formen el triangle on convergixen les deixalles d'una civilització condemnada a desaparèixer, venen perduda la batalla si la deixen limitada al territori espanyol i, naturalment, han cercat aliats a França, com els cercara demà a Anglaterra, si França i Anglaterra no es decideixen a fer prevaldre els seus drets, que són, en definitiva, els drets humans.

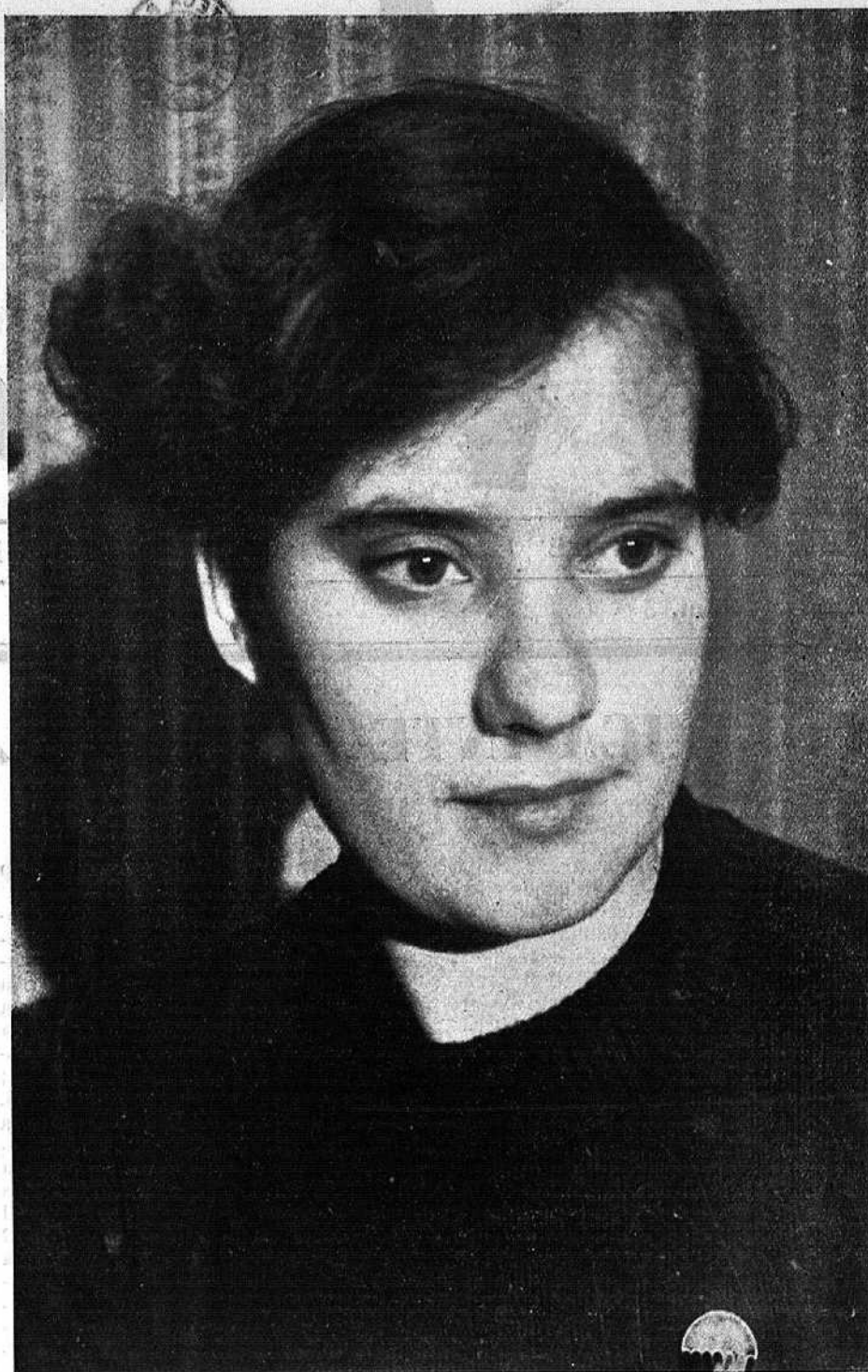
Frància, en el transcurs de temps que va del primer Govern Blum al precedent Cabinet Chautemps, ha vist augmentar les agressions exteriors a la seva pau interna. La política de vacil·lacions i de concessions, molt semblant a la practicada a Espanya abans del 19 de juliol pels governs de la República, ha fet que els enemics de la democràcia es sentissin créixer, fins arribar a una situació semblant a la que, al nostre país, determinà l'alçament feixista.

La política del Front Popular, tan justament defensada pel Partit Comunista, és l'únic camí viable per a barrar el pas a l'acció provocativa dels que representen l'anfitèsi de la llibertat. Si França, amb el nou Govern Chautemps, aconsegueix donar unitat a la política nacional, fent que, malgrat l'absència en el govern de socialistes i comunistes, prevalgui el programa del Front Popular, podem assegurar que la pau d'Europa està asse-

gurada. Si, pel contrari, Chautemps es decanta cap a la dreta i continua la política precedent de vacil·lacions i de concessions, el panorama que es presenta davant nostre per a la primavera pròxima, no pot ésser més pessimista.

De totes maneres, l'exemple horriblement tràgic que ofereix a les democràcies europees l'actual conflicte espanyol, pot ésser decisivament determinant del camí que han de seguir França i Anglaterra. Persistir en la realització d'un pla de govern completament fracassat —així veiem l'actuació de l'anterior Govern Chautemps—, fóra llençar-se per un penedís suïcida. La política exterior de no intervenció ha estat la determinant de la guerra d'invasió que té per teatre les planures immenses de l'Espanya democràtica, que lluita, completament sola, contra els estats totalitaris, i podria ésser la determinant de la futura guerra mundial que anhelan i que provoquen els titulars del triangle Roma-Berlin-Toquio.

Tenim l'esperança, però, i a això tendeix el text de la declaració ministerial del flamant Cabinet Chautemps, que aquesta política nefasta serà definitivament abandonada per a donar pas a una acció directa que permeti de situar en el seu just lloc, els drets dels homes i dels pobles. El fet que socialistes i comunistes hagin atorgat els seus vots de confiança a Chautemps deixa entreveure la possibilitat d'aquest canvi radical en la política exterior francesa. Per altra banda, en la declaració ministerial es declara que França està decidida a no renunciar als principis essencials que constitueixen la seva acció exterior, proposant-

TATIANA VICTOROVNA FEDOROVA

El Consell Suprem de la U. R. S. S. està reunit. Homes, dones, ciutadans de totes les races i de totes les llengües, joventut i edat madura, intel·lectuals i obrers manuals, però hi ha una abundor extraordinària de gent jove. El parlament soviètic és un exponent de joventut. La U. R. S. S. és el país del món que té més joves, és el percentatge de joves superior al dels altres països.

Tatiana Victorovna Fedorova és una noia que tot just acaba de complir vint anys. Pot ésser que encara no els tingui, però és diputada al Soviet de la Unió.

Tres-cents mil ciutadans han escollit Fedorova com a representant del Soviet de la Unió. Jo no crec que existeixi fora de la U. R. S. S. una diputada tan jove com ella.

Però Tatiana, qui és? Hom creuria que ha d'ésser un prodigi de saviesa, una estudiant aprofitada, una actriu celeberrima o filla d'algun dignatari soviètic.

Tatiana no és estudiant, ni és actriu, ni pertany a cap família influent. És una noia treballadora. Forma part d'una de les brigades que construeixen el

Metro de Moscou. I és diputada al Soviet de la Unió.

Un dia, els dirigents del país dels soviets es dirigiren al poble, dient-li: El treball és el creador de totes les coses. Els bons treballadors són ciutadans que mereixen l'aplaudiment de la societat sense classes.

Tatiana està inscrita a les joventuts, és activa, considera el treball com l'eix que mou el progrés de l'univers. Tatiana és una noia interessant. Té un perfil eslaú, una mirada encisadora, però Tatiana té quelcom més; ella és una lluitadora incansable. Vol que el Metro de Moscou sigui el més bonic del món. Vol que a la U. R. S. S. els desamparats de la terra trobin possibilitats de millorar la seva condició.

Un dia esdevé stajanovista. Dona un rendiment dues vegades superior al normal; és una estimuladora per als altres treballadors. Guanya més, se la condecora; és una personalitat.

Els millors fills de la pàtria soviètica són cridats a ocupar els setials del Kremlin, Ivan el Terrible passejava per les esglésies i els palaus del Kremlin, les apetències bestials i els dictats sense control d'un tirà ignorant.

Prínceps i princeses baixaven el cap davant del tsar que regnava a la fortalesa anomenada la qual romanien milers i milers d'esclaus amb l'esperança de poder, un jorn, sentir de prop la flaira del tirà.

El Kremlin, avui, és jove. El Consell Suprem de la U. R. S. S. es reuneix, i Tatiana, la treballadora conscient, la noia que es desviu per la col·lectivitat, hi ocupa un setial d'honor. Té vint anys i representa milions de ciutadans. Moscou aixopluga tots els homes i totes les dones que representen una força autèntica al país dels soviets; però noies com Tatiana, que no són doctores, que no són estudiant, que no són aviadores, que són, senzillament, treballadores de xoc, únicament a la U. R. S. S. és possible que, als vint anys, siguin diputades.

Com Tatiana, hi ha moltes noies al Consell Suprem. És que a la U. R. S. S. el treball és un honor, i just és que aquell que amb honor compleix la seva comuna sigui també honorat, sigui enlairat.

Als països democràtics, els diputats són gairebé tots homes vells, tots tenen una història política o parents historiat; alguns són savis, altres hàbils, els més oradors. Però treballadors de base, noies de fàbriques i tallers, terrissaires o manobres, ni a les democràcies, ni en les plutocràcies, ni en els països de règim totalitari no tenen representació directa al parlament. Únicament al país dels soviets és possible que Tatiana Victorovna Fedorova, treballadora a la construcció del Metro de Moscou, pugui ésser elegida al Consell Suprem.

I és que a la U. R. S. S. el treball és un art. El Metro de Moscou és una meravella artística i els treballadors tots són creadors d'aquesta societat on l'art és el cim volgut per tots els ciutadans.

Manuel VALLDEPERES

Pau BALSELLS

Angel F. de Soto

Al mateix temps i, com a complement de les Olimpíades Populares que havien de celebrar-se a Barcelona el 19 de juliol del 1936, havia de tenir lloc una Exposició d'Art Popular que fos una esclatant manifestació contra la guerra i les seves horres.

En inscriure les obres que jo destinava a aquesta exposició, l'encarregat d'estendre els Butlletins de recepció estampava la seva signatura al costat de la de l'expositor. Així vaig llegir per primera vegada el nom d'Angel F. de Soto, que m'inquietà tot d'una, sense que pogués explicar-me'n la causa. Sortosament, en aquells instants algú cridà: "Patás!" i la persona que acabava de posar la seva signatura al costat de la meua es donà per al·ludit, amb una tal promptitud, que descorregué el vel de la meua indecisió. Vaig recordar la recomanació que em féu en Picasso, en saber que jo venia a Barcelona: que anés a saludar el seu amic "Patás".

Així fou com travàrem coneixença. Pocs dies després esclatava el moviment insurreccional militar i s'esdevienien la sèrie no acabada encara d'esdeveniments que tots seguim, i el primer afany que sentírem els artistes fou d'incorporar-nos a l'acció del poble oferint-li el millor servei que nosaltres podíem dur a terme: salvar i rescatar per al poble els tresors artístics que corrien perill de perdre o de malmetre's en les residències dels facciosos i posar-los a l'empara de la Junta del Patrimoni Artístic. En aquesta tasca mai no ens mancà la col·laboració personal d'Angel F. de Soto. Quan necessitàvem resoldre algun afer poc conegut per nosaltres, "Patás", amb aquell aire indiferent que el caracteritzava, apartava la pipa de la boca i deixava caure uns mots, els precisos, que bastaven a facilitar-nos la nostra tasca.

Quan es constituí el Sindicat d'Ar-

PICASSO. ANGEL F. DE SOTO
(Col. Jauyer. — Foto Font.)

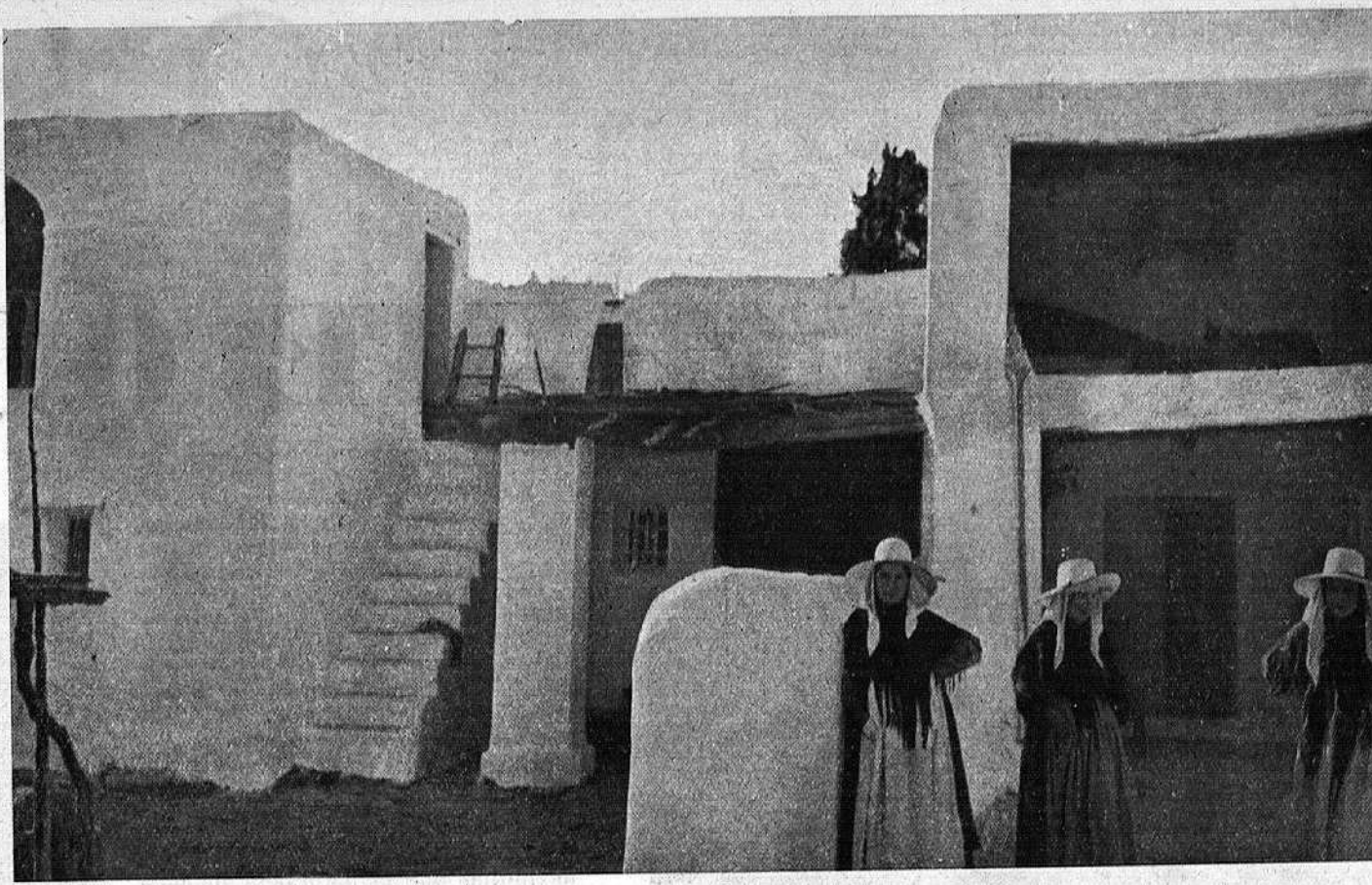
tistes Pintors i Escultors de Catalunya, s'imposà la necessitat de comptar amb un secretari tècnic que resolgués les innombrables dificultats que es presenten en la ruta de l'artista, i que per ell mateix, per negligència o per desconeixement, no sabé resoldre, perpetuant l'estat d'abandó dels seus interessos, tothom pensà en l'amic Soto, i aquest fou, a satisfacció general, el nostre secretari tècnic. Fou a partir d'aquell instant que vaig començar a conèixer i estimar els companys que hem perdut el primer de desembre últim, de la qual pèrdua s'assabentava el públic per mitjà d'una gasetilla grisa que inserien els diaris locals en la secció del fet divers.

Del nostre contacte amb Angel F. de Soto ens en resta quelcom d'inaferrable: la coneixença d'una nova categoria de ciutadà, un ciutadà amic genèric dels artistes.

A. ARMENGOD

Correu de les Arts

La història tan curta com brillant del Casal de la Cultura s'enriquirà aviat amb quatre exposicions d'un interès fortíssim: una de pintors mallorquins, que clourà el Cicle de Conferències sobre Mallorca que han donat Pujols, Riba, Rovira i Virgili, Nicolau d'Oliver i altres personalitats; una altra dedicada als dibuixos infantils; una altra de pintura catalana moderna, i una darrera, importantíssima, de primitius catalans. Aquestes exhibicions s'obriran així que estiguin llesles les obres que s'estan fent a la gran sala que el Casal dedicarà a exposicions.

EIVISSA. ARQUITECTURA RURAL

CONSTANTS DE LES ARTS POPULARS

Gràcies a l'Exposició Internacional de París, que s'ha clausurat fa poc i que segurament serà reoberta aquesta primavera, ha estat possible la reunió en un mateix lloc del folklore de diversos països europeus. Quin món de comparacions es podrien fer davant un conjunt d'aquesta naturalesa! Quantes coincidències es podrien observar! Val a dir que ja han estat observades les analogies i fetes les confrontacions. No pels diaris, que han passejat uns ulls distrets damunt una reunió tan palpitant d'interès com aquesta, sinó per algunes revistes especialitzades. I aquestes han pogut comprovar que existeixen en les arts populars de tots els països, en l'arquitectura, els oficis rústics i la dansa sobretot, una mena d'unitat, unes constants en la invenció i en l'execució, unes similituds sorprenents... Que se'n permeti de dir-hi la nostra, perquè la penúria de temes artístics locals, motivada per la guerra, ens obligarà molt sovint a mirar a fora a la recerca d'una actualitat digna de comentari. Parlem-ne, doncs, d'aquestes constants. I ja que diuen que l'arquitectura és la mare de totes les arts, comencem per l'arquitectura popular mediterrània.

Sense escola, sense preocupacions decoratives d'escola, i practicada per gent que no han tingut altre mestre que la tradició "constructiva" (els mitjans i procediments de la qual no han variat el més mínim durant el transcurs de molts segles), l'arquitectura popular mediterrània posseeix, per aquestes raons, unes constants que es repeteixen al llarg de tots els països del Mediterrani. Egipte, l'arxipièlag grec, Itàlia, la costa del Nord d'Àfrica, les costes orientals i meridionals d'Espanya, Mallorca, Eivissa, etcètera, països derivats d'una mateixa civilització, presenten en les seves construccions populars tipus semblants, assentats sobre bases estrictament racionals...

Agafem ara les obres rústiques dels camperols, objectes i accessoris de línies cànides i delicioses, i de colors violents i contrastats sense por... Joies

d'argent afiligranades a babutxes brodades d'Albània... Coloracions sensacionals de les camises, davantals i mocadors de Romania... Estufes de ceràmica verda o blancs i llits decorats amb escultures policromades d'Hongria... Paper retallat de Polònia amb el qual dibuixen puntes finíssimes que, per Pasqua, serveixen per a decorar centenars d'ous amb motius incompresibles... Cavalls i cervols de vidre bufat de Bèlgica... Carotes del Carnaval de Suïssa que participen alhora de la Comèdia llatina i de l'art negre... Tels pintades de Suècia amb les quals adornen les cambres els dies de festa... I la immensa diversitat d'oficis que hi ha escampats per la U. R. S. S.: les laques de Fedoskino, les escultures sobre vori de Kholmogori, els tapissos i la ceràmica d'Ucrània, els gravats i pintures sobre fusta de Semionov, les puntes de Vologda... En fi: del Nord al Sud i de l'Est a l'Oest d'Europa, trobareu, en totes les mostres d'art popular, unes constants, unes característiques d'ordre general comunes. Potser dues grans característiques: la rigidesa geomètrica del dibuix i la vivacitat dels colors. La primera és deguda segurament a la manca de flexibilitat de l'utilitatge de certs tallers on es fabriquen aquestes coses en sèrie i a la repetició d'un motiu inicial que, a mesura que passen els anys, es va simplificant enormement. Quant a la violència dels tons és deguda segurament als colorants primaris que s'utilitzen i també al fet que, essent els materials emprats (llana, lli, fusta...) modestos o pobres, cal recórrer als colors esclatants per a donar-los l'aspecte llampanant, exigint per la clientela elemental a la qual s'adreça.

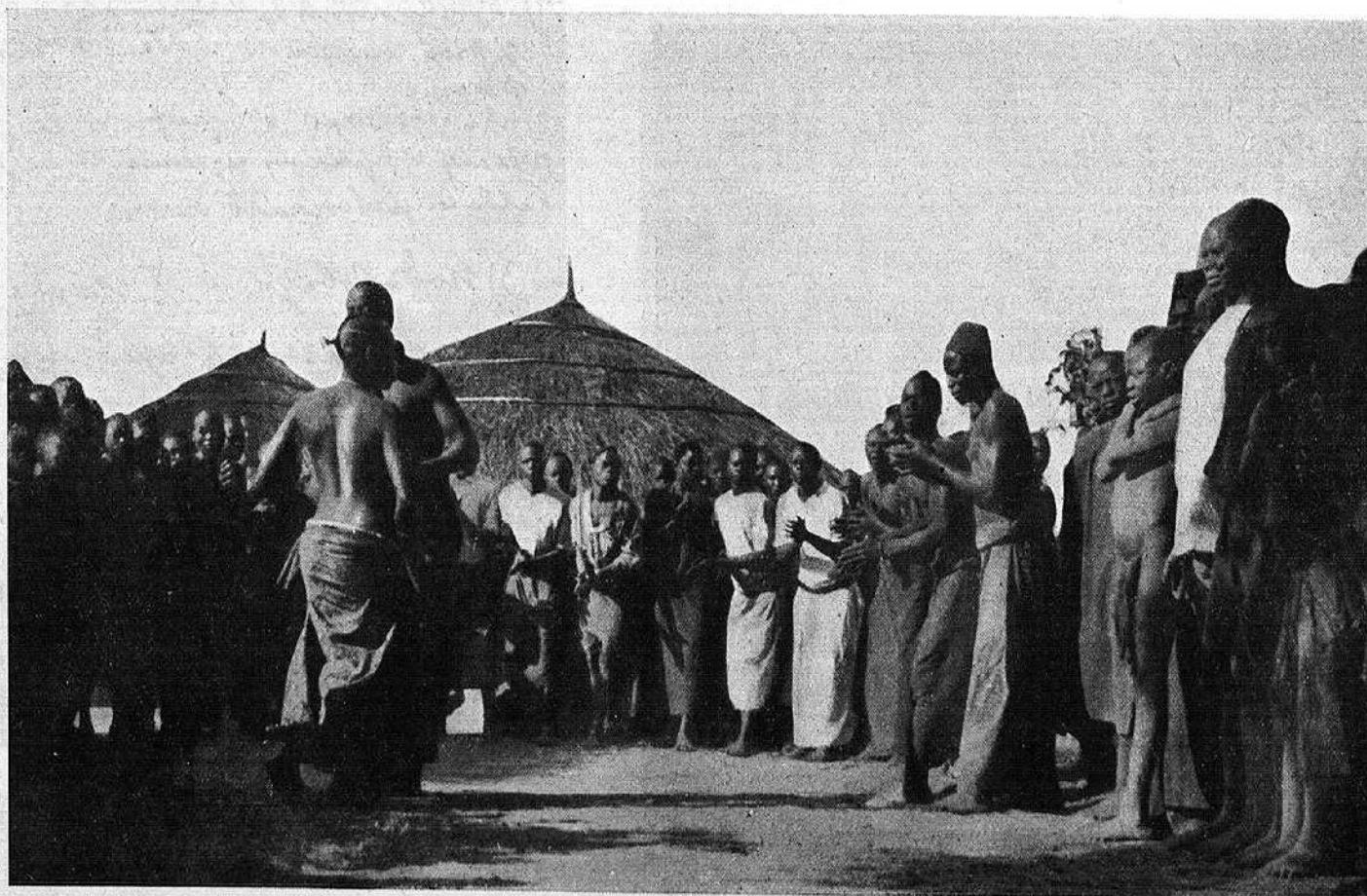
I, finalment, constatarem que les generalitzacions que precedeixen poden igualment aplicar-se a les danses populars. En efecte: així que el salvatge o el camperol volen exterioritzar, per mitjà d'un joc ritmat, la seva joia de viure o les seves penes profundes, ho fan amb un gest primari, una estil·lització rudimentària del moviment natural, idèntic sota tots els climes. I així tenim que els talons de qualsevol

ballarina gitana són el mateix instrument de percussió de les claquettes de qualsevol ballari negre. I el son, o picaments de mans, de qualsevol *cuadro flamenc*, el retrobàvem amb sorpresa a l'Apòllo quan hi actuava la tropa de la dansarina oriental Nyota-Inyoka.

Acabem de parlar d'un analogies purament exteriors. D'unes coincidències de forma i mecanisme en algunes danses populars. Però hi ha altres constants més profundes, més subterrànies, que també són interessants de comentar. L'erotisme, per exemple. Hi ha una pila de balls populars el comú denominador dels quals és l'erotisme. Aquest erotisme és més o menys agressiu segons els climes. A l'Àfrica és on adquireix caràcters més punyents. L'orgia és el fi d'aquelles danses de tam-tam, ardents i tumultuoses, que arriben a durar dies i dies, i que degeneren en veritables histèries sexuals col·lectives. Transplantats a l'Amèrica del Nord, els negres es civilitzen. El seu erotisme s'apaivaga. L'humor l'aigualeix. L'afany de burlesc el matisa. I els *coloured boys* o *girls* d'Harlem es converteixen en diversió per als rostres pàl·lids. O en blanc dels atacs d'aquests. Més avall, l'erotisme s'endolceix considerablement. El *dans*on i la rumba de Cuba, la *biguine* de les colònies franceses antillanes, la matxitxa brasilera, són les primitives danses africanes, però suavitzades, endolcides, alentides per la llangor colonial. A la Polinèsia, al paradís terrestre de Tahiti o Honolulu, l'erotisme esdevé cándidament animal, espontani, natural, simple, sense res de torbador ni un bri de brutalitat. Els *ute* joiosos o *lupa-upa*, mena de polca turbulent, de les ballarines maoris afeixugades pels *parets* vermells adornats amb flors blanques, totes aquestes danses són un encisador abandó... Som lluny del deliri histèric del tam-tam africà.

I som lluny també del nostre punt de partida situat a l'Exposició Internacional de París. Però és que el tema és ric de possibilitats i permet d'enfocar àmplies perspectives i de traçar vastes panoràmiques. Per això l'hem abordat.

Sebastià GASCH

DANSES NEGRES

Correu de les Arts

■ "Verve", revista trimestral, dirigida pel conegut crític E. Teriade, luxosament editada, i que acaba de sortir a París, es proposa de presentar l'art íntimament barrejat amb la vida de cada època. El seu fi és "d'interessar-se en tots els dominis i sola totes les formes per la creació artística". Aquests mots no ens ofereixen pas un programa gaire original. I ens fan tèmmer la catguda en un eclecticisme de difícil realització en tota revista d'art, i, d'altra banda, molt perillós, per tal com ¿l'art pot existir sense combat?

Després d'una portada molt bella d'Henry Matisse, el primer article: "Algunes reflexions sobre l'abandó de l'assumpte en les arts plàstiques", per André Gide, arriba a aquesta conclusió: "Crec que és interessant de remarcar que, en un temps tan preocupat pel poble, per les seves necessitats, per les seves reclamacions, per la seva cultura, la pintura potser no satisfà més que un nombre molt petit de privilegiats, i que potser tot esforç per a vulgaritzar l'art no ha obtingut fins ara més que resultats desastrosos".

André Malraux dona algunes pàgines sobre la "Psicologia de l'art": l'home fa els seus déus amb tot ell mateix, però fa el seu art amb la seva veritat més profunda, amb el món reduït a la imatge del seu secret... I gravats en colors, en negre, litografies, dibuixos, fotografies, pintures de Miró, pintures de Watteau, fotografies 1900, dibuixos de Matisse, luxoses reproduccions de manuscrits del segle XVI, etc., i articles diversos donen una idea de la riquesa d'aquesta revista, però també d'una certa confusió.

■ Els serveis de propaganda de Goebbels organitzaren recentment, a Berlín, una exposició de quadres cubistes, sobrerrealistes i adhuc impressionistes, és a dir, israelites d'inspiració, per tal de provar "l'estat d'abjecció i de demència on podia conduir la qualitat de Jueu". (Henri Rochefort havia ja escrit, cap el 1900, que l'impressionisme era el dreyfusisme de l'art). Entre les pintures exposades es trobaven quadres molt bells de l'escola francesa. I es diu que l'èxit d'aquesta de-

ODILON REDON. QUADRIGA

mostració fou tal, però en el sentit oposat a l'esperat pels organitzadors, que el Govern ordenà la clausura de l'exposició molt abans de la data prevista.

■ Sembla mentida que amb la voga del sobrerrealisme no hagi estat reparat l'oblit del qual és víctima Odilon Redon, sobretot a França, Redon, en efecte, aquest precursor que parlà de "la sotsmissió dòcil a la vinguda de l'inconscient", ha estat rarament posat al lloc que es mereix. Ara, a París, una exposició de les seves obres, petita però rica d'indicacions, que acaba d'organitzar la "Galerie des Quatre-Chemins", ha augmentat el nombre de fidels d'un artista que sabé posar tanta sensibilitat, tanta poesia i tanta música en la seva visió exterior o interior del món.

■ Andry-Farcy, conservador del museu de Grenoble, prosseguint la seva obra de propaganda artística i turística, acaba de fer a la Kunsthans de Zurich una conferència, amb projeccions, sobre Grenoble i el seu museu, mundialment famós. Nombroses notabilitats suïsses i franceses assistien a aquesta manifestació, a l'acabament de la qual Alphand, ministre de França a Berna, prengué la paraula per a anunciar que oferiria a Andry-Farcy el retrat del seu avi, l'urbanista grenoblenç, pel pintor Alfred Roll. En fi, un bon dia per a Grenoble i el seu conegut museu.

■ Exposicions a París: Galeries Billiet Vorms: Art cruel: Adam, Dali, Gorg, Grosz, Gruber, Masson, etc.

Galerie de l'Elysée: Aquarelles de Laprade.

Galerie Le Niveau: Quadres de mestres moderns: Degas, Renoir, Derain, Utrillo, Matisse, Picasso.

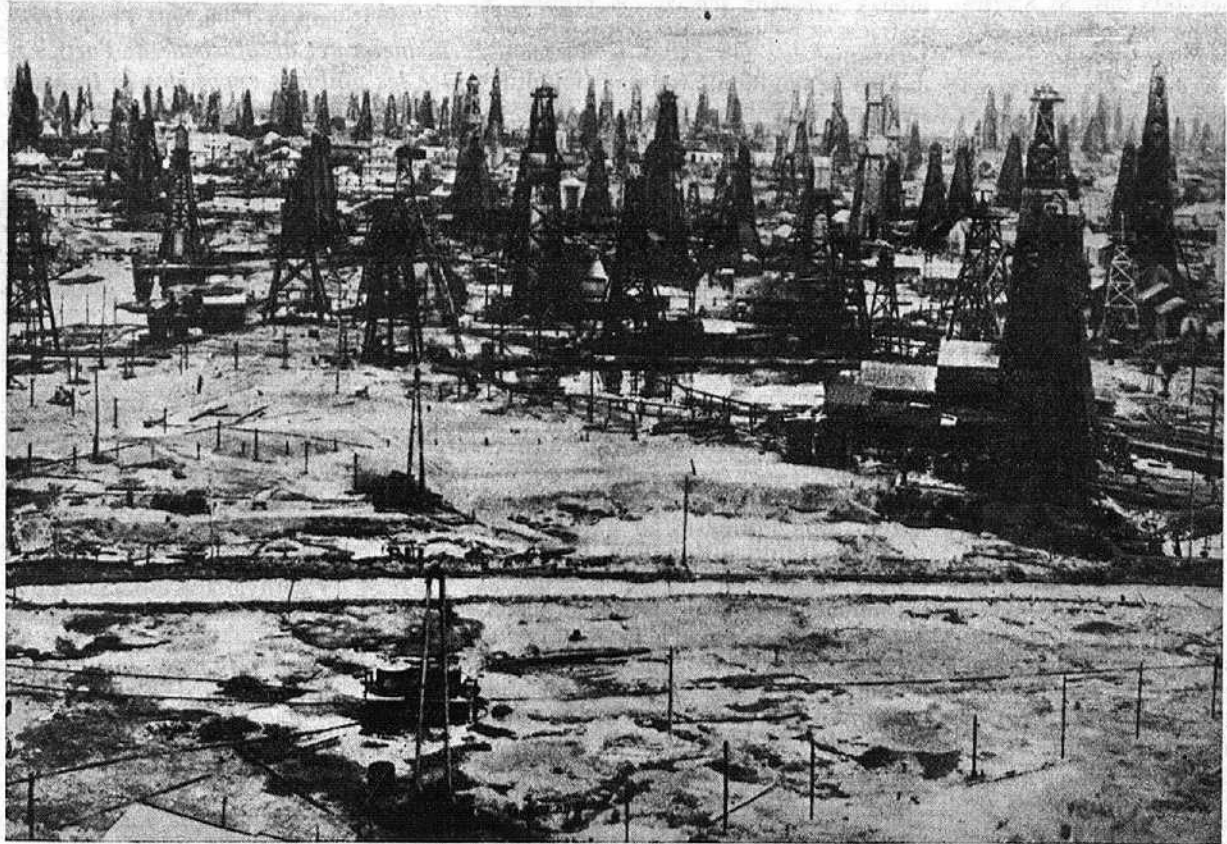
Galerie Zak: Teles de Bosshard.

LENIN

L'HOME QUE HA FORJAT UN MON

INFANTS DE VALZÚTIA, REPUBLICA SOVIETICA SOCIALISTA AUTÒNOMA DE L'EXTREM-ORIENT. ELS PARES D'AQUESTS INFANTS FILLS DE LA COLÒNIA MÉS ENDAERREIDA DE LA RUSSIA TSARISTA NO SABÍEN LLEGIR NI ESCRIURE. LA CARA SANA I FELIC D'AQUESTS INFANTS PALESA L'OBRA EDUCATIVA QUE DE BANDA A BANDA DEL SEU IMMENS TERRITORI DUU A CAP LA UNIO DE REPUBLICUES.

GRANS BOSCOS DE LA NOVA RUSSIA! BOSCOS DE FUSTA, BOSCOS DE FERRO, HEUS ACI UN BOSC DE POUS PETROLIFERS. UNA DE LES MIL GRANS ENERGIES DE LA UNIO DE REPUBLICUES SOCIALISTES SOVIETIQUES.

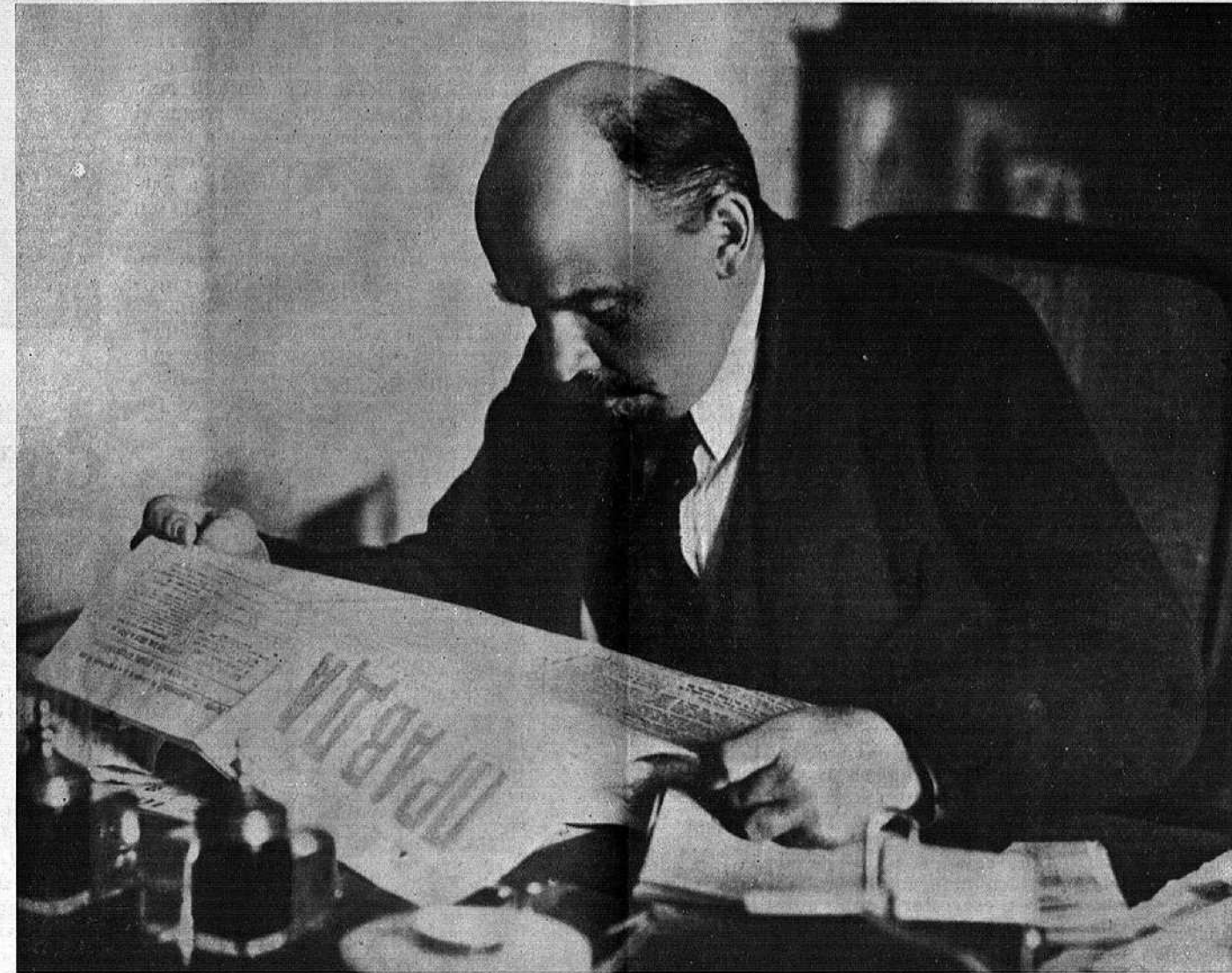
UNA DE LES GRANS PARADES MILITARS DE PRIMER DE MAIG EN LA PLACA ROJA DE MOSCOU. BLOCS D'HOMES, MMEN- SOS BLOCS COMPACTES, QUE ES SUCCEDEIXEN PER MILERS. DONEN IDEA DE LA GRANDESA MORAL I MATERIAL DE LA GRAN PATRIA DE LA DEMOCRACIA.

Marx i Engels crearen la doctrina socialista. Llur obra, exposada en denses pàgines de literatura sociològica, no va ésser pura teoria, sinó que tenia en compte l'aplicació pràctica i presentava cada un dels punts doctrinals amb solucions que la feien viables; podia passar del paper a la realitat sense haver d'experimentar massa retocs. Fet i fet, però, contenia extrems que el contacte amb la vida hauria fet de difícil plasmació, altres que el transcurs del temps havia envellit i àdhuc alguns conceptes que necessitarien emmotllar-se per a guanyar una flexibilitat que la naturalesa humana imposava. Marx i Engels havien donat la gran doctrina i facilitaren els mitjans per a aplicar-la; no contenia res que no oferís perspectives d'èxiti perquè imperés el seu veritable sentit en el moment d'esdevenir una realitat.

La nova concepció de la vida exposada en les pàgines de Marx i Engels era tan magnífica, tan vasta i tan distint i oposada al món existent, que només un altre geni excepcional podia recollir-la, revisar-la amb encert i donar-li aplicació.

Lenin va ésser aquest home. Lenin interpretà a la perfecció la doctrina que Marx creà amb la col·laboració d'Engels i l'adaptà a la realitat i als instants presents seguint amb fidelitat els fonaments de la teoria original. Lenin acomplí la meravella de formar una veritable doctrina nova sense separar-se gens de la filosofia marxista.

Revolucionari complet, intel·ligent, dotat de la major clarividència, sagac, ple de tenacitat, convençut de la justícia i la bondat de la seva obra, amb una voluntat ferma i impossible de forçar, posseïdor d'una mà de ferro incansable, superior a les contrarietats, Lenin no podia limitar-se a la seva cometa teòrica. El món necessitava que la doctrina justiciera a la qual lliurà els seus esforços tingués una plasmació que permetés, en l'esdevenidor, que s'entestés i imposés per ella mateixa; Rússia, la seva terra, n'estava més necessitada que enlloc. El règim imperant es basava en els privilegis i en la força del capital, i la classe obrera i camperola, la gran majoria del poble, portava una existència entre vexacions i burles i era esclava dels poderosos, sotmesa a la més denigrant injustícia i materialment maltractada; la desigualtat social obligava el poble a viure en la més espantosa misèria, amb la mort constantment arropada a l'esquina, víctima de la depuperació física i moral i havia de sotmetre's a

VLADIMIR ILITX ULANOV (LENIN). NAT A SIMBIRSK EL 10 D'ABRIL DEL 1870. MORT A MOSCOU EL 21 DE GENER DEL 1924

la voluntat de la minoria i esgotar-se a profit d'ella.

Lenin, el revolucionari dinàmic, no tenia un minut de repòs; completava el seu estudi marxista i donava forma a la seva doctrina d'èxiti, fundava periòdics de combat, escrivia, es guanyava adeptes, conspirava incessantment, preparava el gran moviment redemptor. Viatjant d'ací i d'allà, en l'exili, somovia tota l'enorme terra dels tsars de les Rússies. Milions i milions d'homes que tenien àdhuc la vida a mercè de les concupiscències i dels capricis dels nobles, dels privilegiats, dels poderosos i dels capitalistes seguien dalerosos o expectants els moviments d'aquell ésser gegant que els

apareixia d'una manera misteriosa; molts, potser els més, només el presentien, sense concretar l'obra realitzada, àdhuc sense cohesionar-la amb una figura humana que la portés a terme.

La misèria profunda, la injustícia inaudita, la tirania desmesurada que regnaven a Rússia i adés provocaven esclats violents de protesta, s'havien accentuat en ocasió de la guerra europea. La desesperació esgotà la mansuetud i la paciència.

Lenin marxà a col·locar-se al cap del moviment. L'home inquiet anava a posar a contribució tota la seva força de revolucionari i a desplegar la formidable voluntat de capgirar l'ordre de

les coses per dotar el seu poble de la justícia, la igualtat, la sana existència, el benestar, la llibertat, l'alegria que significava la doctrina marxista, per ell interpretada i adaptada.

La Revolució, a pesar de l'esforç del món sencer, a pesar de la intervenció descarada d'algunes potències, triomfà. I Lenin, el sociòleg, el conseller, el revolucionari, passà en el terreny de la política a desenvolupar l'obra constructiva més immensa que s'hagi realitzat mai, completant amb l'experiència i amb els dictats de la pràctica i de la necessitat del moment la interpretació de l'obra de Marx i Engels.

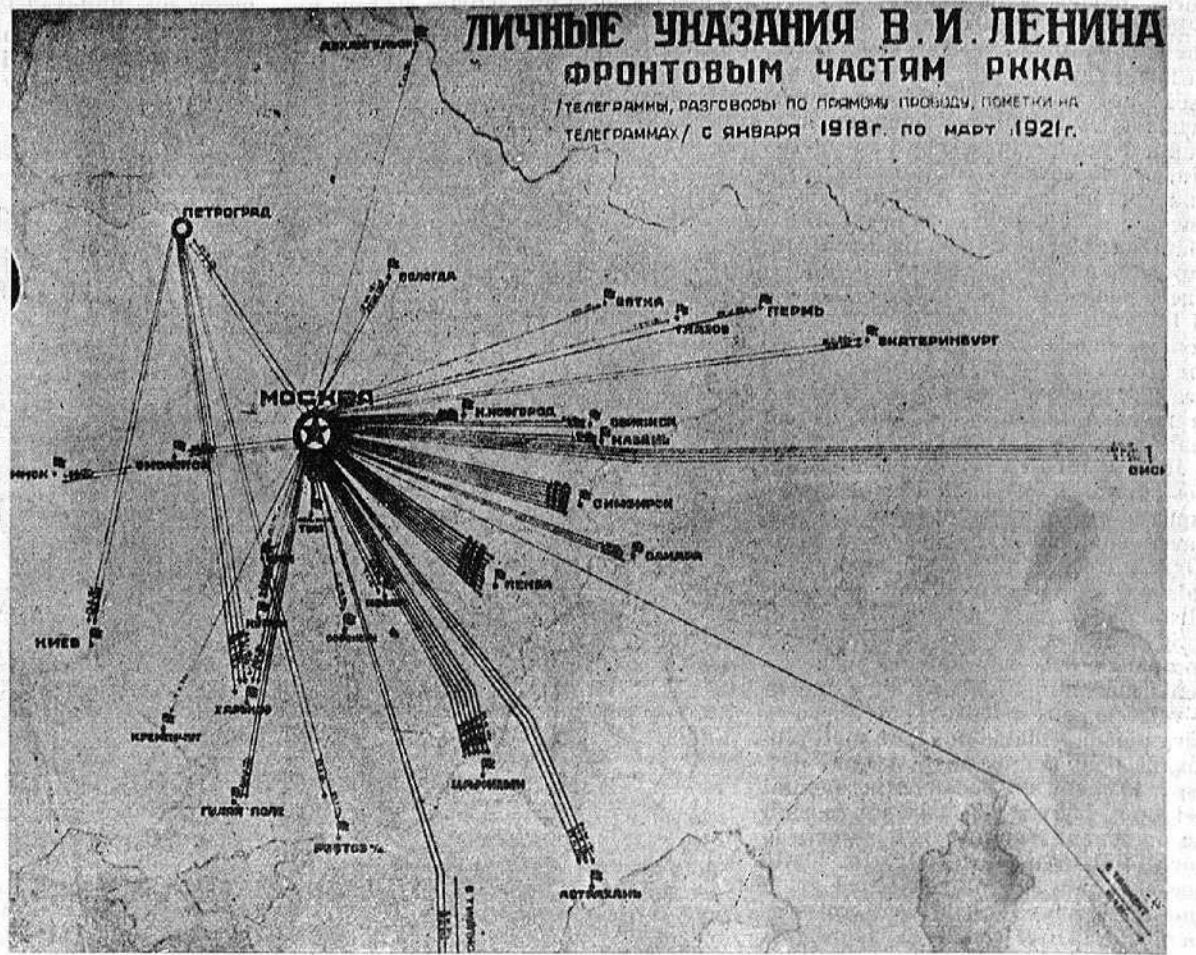
Lenin estadista estigué al mateix ele-

vat nivell que mentre menava una actuació clandestina o feia triomfar una revolució que es presentava dura i perillosa. Calgueren moltes proves, rectificacions, però l'energia, la tenacitat i la intel·ligència d'aquest home excepcional saberen sempre fer-li canviar el rumb a temps, i no solament s'evitaren contratemps i catàstrofes, sinó que cada cop de timó significava marxar amb major esplendor per la ruta empresa.

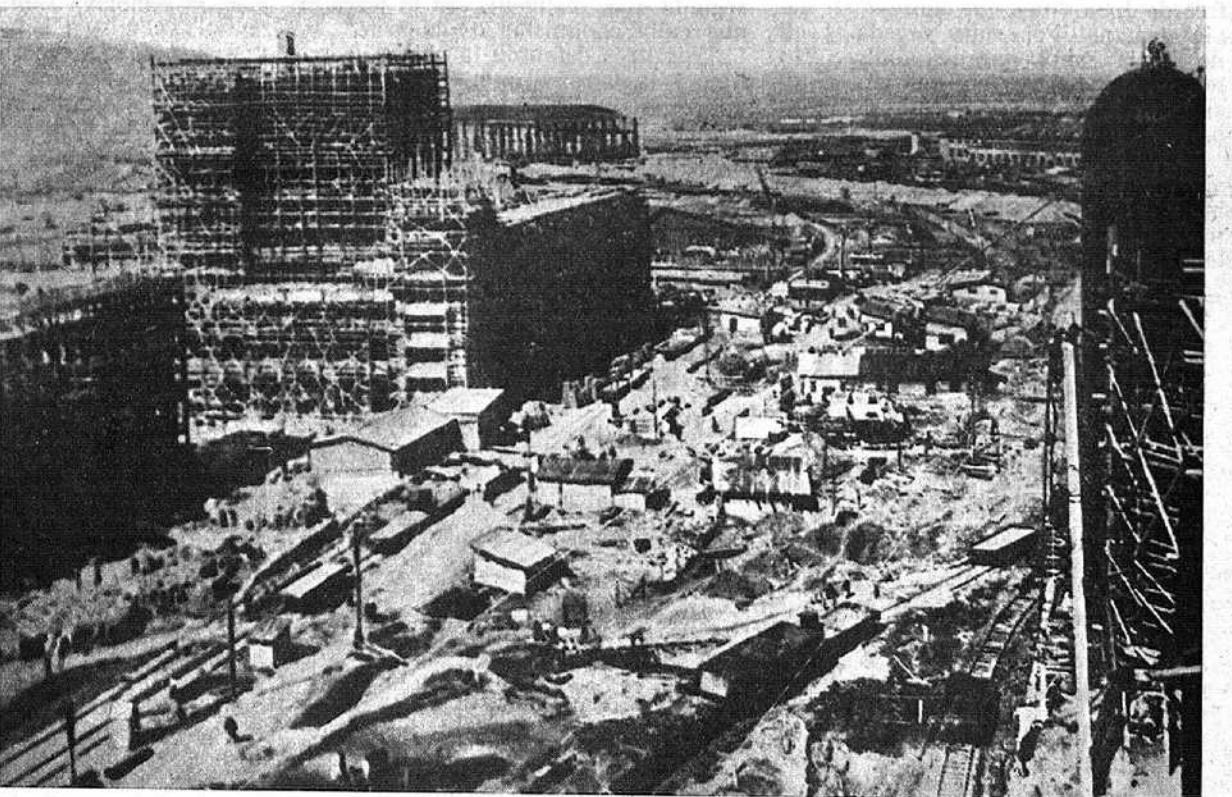
La U. R. S. S., que havia fet eclòsio enmig del dolor i entre el retrunyir de les armes i la fortor de la sang vessada, es consolidava i s'engrandia. Les dificultats eren infinites i per a qualsevol home que no hagués estat un Lenin haurien resultat insuperables; però a poc a poc eren vençudes i cada vegada es progressava més en la facilitat per a dominar-les; bloquejada per tot el món, combatuda amb les pitjors armes per la reacció internacional, la U. R. S. S. s'anava imposant. I així ha pogut esdevenir una unió de pobles lliures forts i benestants, cultes i progressius, que fonamenten llur existència en la justícia i la llibertat i que resplendeixen i lluminen les terres dels cinc continents.

Lenin havia fet el miracle major que registra la història. Les grans figures polítiques de la humanitat han pogut portar a llurs països glòria i felicitat, han pogut donar-los una grandesa alban inenquedada. Lenin, però, ha fet molt més; seguidor de Marx i Engels, ha creat els suports per a una nova vida, ha transformat de cap a peu el seu país, ha conduït a bon terme l'obra de la Revolució lluitant amb les més imponents dificultats i oposicions, ha fet de les terres més miserables i denigrants els pobles més plens de benestar i rectitud gràcies a l'emulació socialista que inicià quan encara sorgien grans contratemps, ha sabut trobar els continuadors de la seva cometa—Stalin a la capdavantera de tots ells—, i, encara ha forjat un món, el que inicià en les terres soviètiques. Aquesta obra resumida en poques paraules té una magnitud incommensurable; l'home que l'ha pogut realitzar ha d'ésser col·loct entre les escasses primeríssimes figures que a través dels segles ens ha llegat la humanitat. Forjar un món és, pot dir-se, una tasca sobrehumana, i així ha estat, simplement, el que ha fet aquest ésser de rostre viu i impressionant, de figura minsa, de trets i de gestos enèrgics que en vida es deia Wladimir Ilyitx i que la història perpetuarà amb el nom de Lenin.

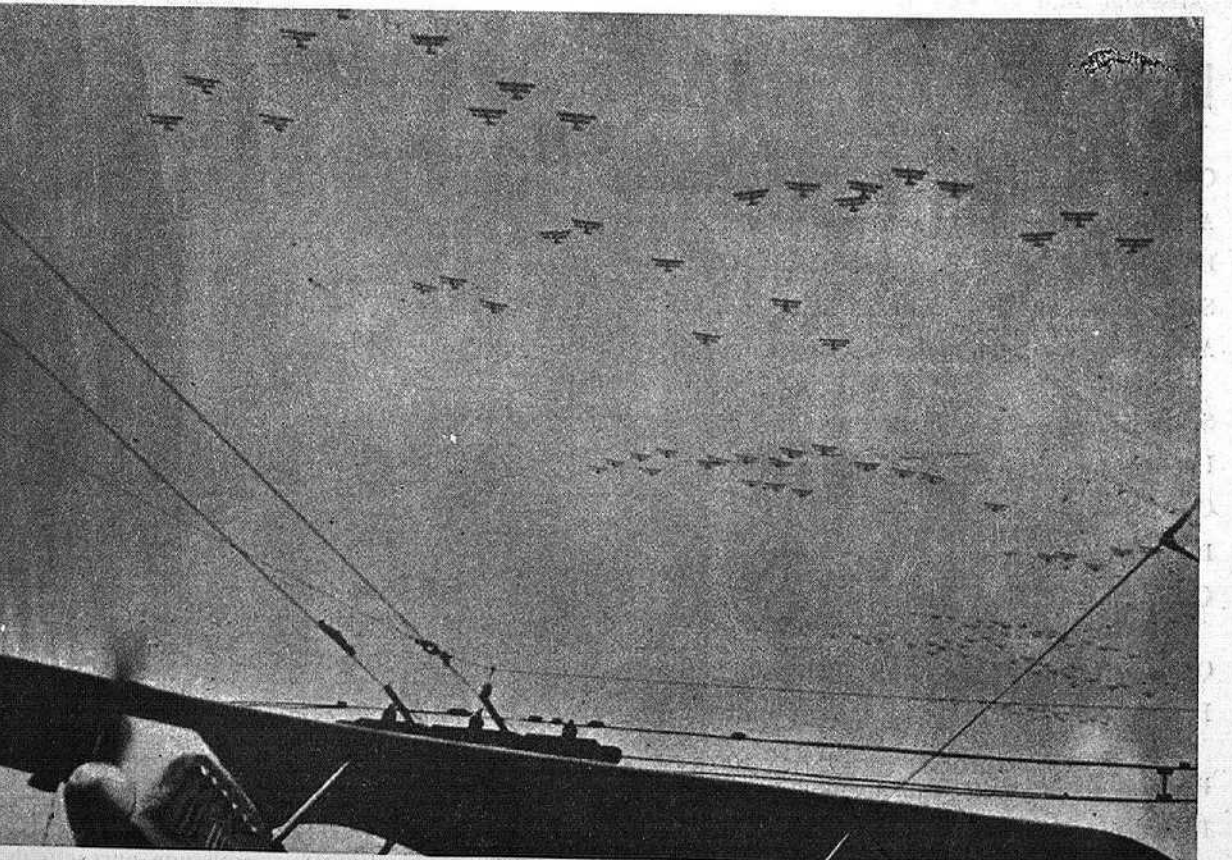
J. ROURE-TORENT

AQUEST MAPA MOSTRA LA PARTICIPACIÓ PERSONAL DE LENIN EN LA DIRECCIÓ DE LES UNITATS DE L'EXERCIT ROIG EN ELS DIFERENTS FRONTS DE LA GUERRA CIVIL DE GENY DEL 1918 AL MARÇ DEL 1921. CADASCUNA DE LES RATLLES SIGNIFICA UNA COMUNICACIÓ TELEGRÀFICA, TELEFÒNICA, ETC., EN LÍNIA DIRECTA PERSONAL DE LENIN.

UN GRAN TALLER DE METALLURGIA A KOUSNETS KSTHOR, SIBERIA. AL VOLTANT D'AQUESTA CIUTAT DE FERRO CREIXEN D'ALTRES CIUTATS, EN LES QUALS EL VIURE, EXTENSIVAMENT, ES UN PLAER.

L'AVIACIÓ ES UNA DE LES GRANS FORCES DE LA U. R. S. S. D'AVUI LA PRÀCTICA DEL VOL I DEL PARACAIGUES ES UNA ASSIGNATURA, PERÒ ES, TAMBÉ, UN PLAER AL QUAL ES LLUIRA LA JOVENTUT DEL NOU MÓN QUE LENIN FORJÀVA.

Проекты реорганизации
Фракции РКП 8-2 с/д

Общая схема членов РКП к 1-му
сезону РКП (6/1/1921)

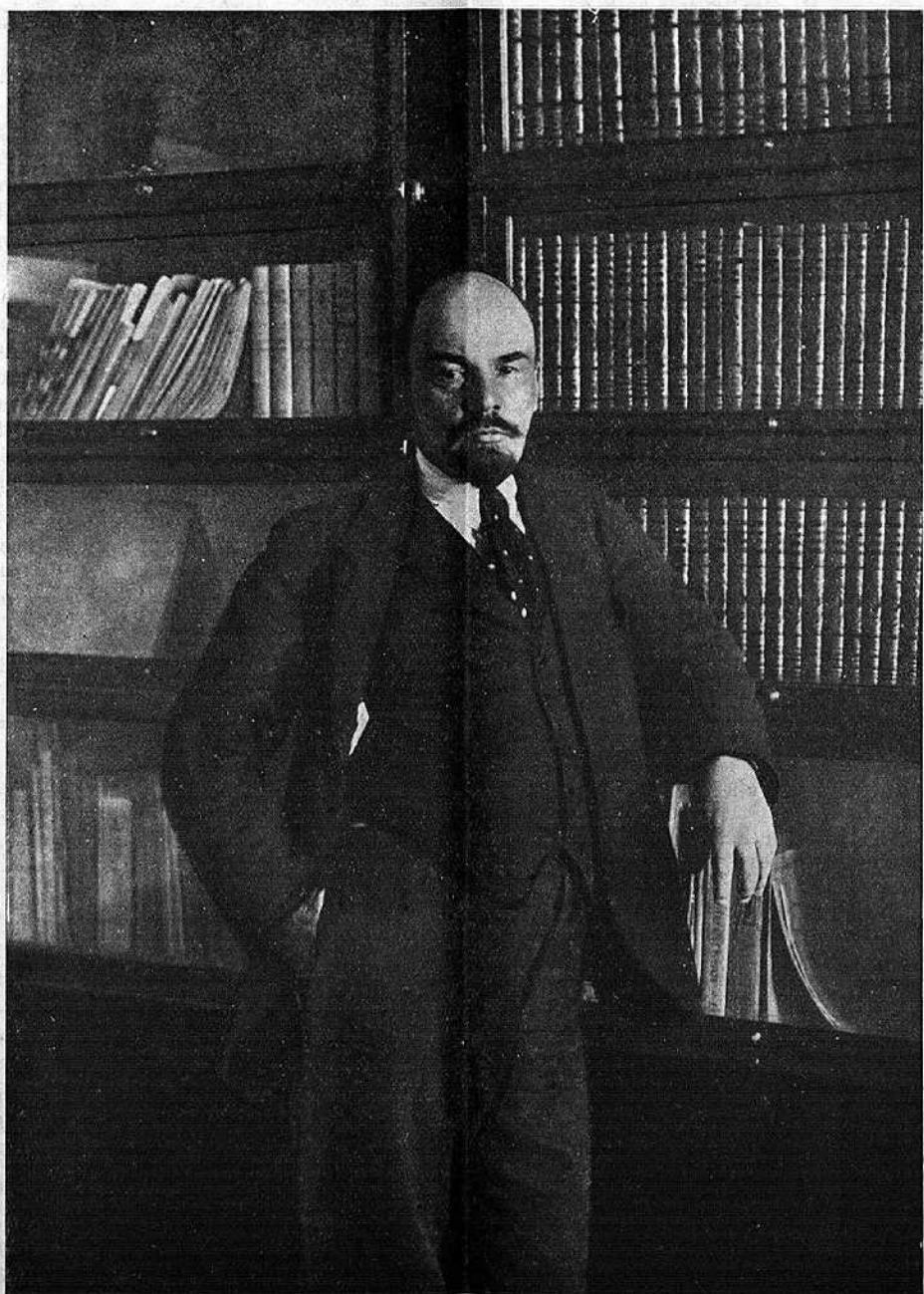
1) организовать в максимальном до-
ступной для группы с планом электр-
фикации
2) улучшить жизнь и улучшить более или
менее и улучшить условия на основе
каждого рабочего плана

3) подготовить к 1-му сезону
РКП, практическая подготовка

Как о способе более
широкого практического всех
трудящихся с планом электри-
фикации

так и о способах нашей
большой партии со всех кон-
цов к началу практического
осуществления этого плана.

AUTOGRAF DE LENIN PER A L'AVANTPROJECTE D'UNA RESOLUCIÓ QUE ESTABLIA LES BASES D'UN PLA D'ELECTRIFICACIÓ.

LENIN

STALIN, GRAN COMPANY I GRAN DEIXEBLE DE LENIN. HA CREAT, EN UN LLOC QUE HAVIA ESTAT DESERT, AQUESTA IM-MENSA BASE HULLERA I METALLURGICA.

Estava segur que fóra aquella mateixa nit. Una escalfor desagradable li pujà a la gorja i se li expandí pel rostre. Sentia una angoixosa opressió a l'estómac. El fusell, per descomptat que se l'enduria. I el capot? I les sabates? Aquestes fútils preocupacions —ell no ho sabia pas— el desassossegaven intensament.

Eren prop de les vuit i fins a les dotze no entrava de guàrdia. Pretenia adormir-se, però tot un seguit de records, imatges i vívides sensacions li ho impedièn. Percebia clarament la transcendència de la seva decisió i, una mica poruc, no gosava mirar endavant. Es complaïa a remoure, amb una insistència que esdevenia morbosa, el pòsit de records que, fins aleshores, havien jagut somorts.

Riu amunt, prop d'una colzada en què l'aigua, soma i verda, s'emmandria, hi havia el seu poble. Veia el centenar escàs de cases, amb els seus teulats bruns i les xemeneies fumades. A la punta del poble, la casa més a prop del riu, era la seva. A la llinda hi havia una cortina de sacs. A l'ampit de la finestra s'hi encenia una clavellina plantada dins una olla rabassuda. Qui sap si ja els roigs enfilalls de tomàquets penjaven a les bigues? Qui sap si les brunes pomes d'hivern s'estovaven en l'encanyissat, vora la llar de foc? I Anna? Se la imaginava —sempre que pensava en Anna se li acudia la mateixa imatge—, tornant del riu amb un càntir al cap.

Joan es rebolcà pel llit amb infinita desesperança. Volia esbaldir ben lluny aquests pensaments, però se li arrapaven com enganxadones als cabells. Alguna cosa a dins se li estovava i salabor de llàgrimes li pujava als ulls.

Se sentia sol. Molt sol. Dels seus companys, dels tres amb els quals s'avenia més, no en quedava cap. Ramon —veia els seus cabells esborrifats i la cara pigada— havia mort, un mati plujós, de por i bombardeig. Ajaguts desesperadament de bocaterrosa damunt del fang, l'havia vist estremir-se amb un moviment d'animal ferit. "Obriu la boca!", algú els havia advertit. I allò que amb més horror recordava de la mort de Ramon, era la boca grotescament oberta i el rengle de dents groguenques. A Lluís se l'havien endut greument malalt —pensava en la llitera esbotzada i tacada de sang— i ara devia jeure en algun llit d'hospital, emblanquinat i brut. I Pere... Obrer tipògraf de Saragossa, havia pretès fugir vers els "roigs" i l'havien mort. "Porc!" havia rondinat el tinent. I, rabios, li havia etzibat una guita, que desvetllà dolorosos ressons en els dintres de Joan. "Per què lluites?" li havia demanat Pere una vegada. I ell no havia sabut què respondre. "Jo tampoc no ho sé ara; per això vull anar a cercar la resposta a l'altra banda."

Ara ja no s'asseurien mai més en algun marge, parlant o callant, les mans al clatell, amb la vista que es perdia enllà per entre les puntes de les sabates. Ja no tenia ningú amb el

EVA S I O

qual poder parlar d'Anna. Ja no tenia ningú al qual poder dir sense por de provocar rialles: "Ara a casa han de collir els ensiams". O bé: "Anna deu espel·lofar el morenc..." Se sentia sol. Estranyament sol enmig dels altres.

"Per què lluites?" li havia demanat Pere una vegada. I de llavors ençà, aquesta pregunta l'havia neguitejat constantment. Una mica a contracor havia hagut de reconèixer la manca d'una resposta que satisfés els seus neguits. "Per què lluites, doncs, a l'altra banda?" "La terra, allà, és del qui la

se li'n donava. Família per a ell era Anna i l'àvia. Les defensava? Veia Anna en aquestes matinales de tardor fredes i boiroses. Les seves mans engelatrides agafaven el mànec fred de l'aixada i maldaven per enfonsar-la en la terra endurida. L'àvia estirava pel ronsal l'ase decrepit que tot just es tenia... L'encara, algú els prendria la meitat de la magra collita.

Defensava això? Per això feia sis mesos que lluitava? El recordava tristament aquest mig any de por i de fang, d'humiliacions i servilismes. Re-

(Dibuix d'Alloza.)

treballa", li havia dit Pere. I —profundament pagès— havia comprès de seguida que, realment, era la terra el que calia conquerir o defensar.

"Vosaltres defenseu la pàtria, la religió i la família", els deien els oficials. Fins feia ben poc havia acceptat això amb indiferència. Però ara s'adonava que Pàtria era un concepte abstracte que no comprenia —comprenia tan bé el concepte terra...!— Religió... Pensava en el capellà del seu poble i havia de confessar-se que tant

cordava el dia que el tinent de la seva companyia li ventà plantofada i encara li semblava sentir cremor a les galtes. Tot plegat l'afeixugava. Ara ja no gosava ni podia ésser com era abans. L'havien humiliat, trepitjat i caminava cap-jup i temia de topar amb els ulls odiabls del tinent. Tenia l'anguniós sensació que alguna cosa a dintre seu havia mort. La dignitat? "L'homenia?" com deia ell? Era això, però tenia un vague temor, una certa vergonya, de reconèixer-ho.

Què farien ara sense ell Anna i l'àvia? Aquesta era la dolorosa pregunta que en múltiples ocasions havia fet recular la seva decisió. Però ara no recularia. Anava vers "ells" a lluitar per Anna i l'àvia. Perquè les mans engelatrides d'Anna no agafessin més el mànec fred de l'aixada. Perquè l'àvia no estirés més l'ase pel ronsal amb un bleix anguniejad. Per la seva terra i per la seva collita. Per la seva dignitat. D'això volia estar-ne segur: lluitaria per Anna. Ho comprendria ella així? Pensant molt fort, molt fort, potser ella ressentiria els seus pensaments...

"Joan!" Algú el sacsejava per l'espatlla. "Et toca a tu". —"Què?" preguntà amb un deix de por a la veu. El cor li batejava amb violència i una sospita que no gosava concretar-se, s'arraulia en algun lloc dintre seu. "A tu... La guàrdia..." Aspirà profundament, s'alçà, agafà el fusell i sortí. Aquelles mateixes estrelles que ell mirava —les mateixes! i això era meravellós—, les veia Anna.

Endavant, la fosca s'espessia i més enllà de la primera línia de filat ja no es veia res. Els pots de llaua lluien vagament. "Caldrà desenganxar-los primer i després tallar el filferro", pensà.

Que poc que li hauria costat de plorar! Però no pas pel que estava a punt de fer, sinó per Anna —no podia esborrar en ell el sentiment que la perdia— i pel que mai no havia fet. Pel gest de mascla rebel·lia que no havia gosat efectuar; pel tret que no havia engegat al tinent... De sobte, i en dolorós contrast amb el seu estat d'ànim, pensà en aquell dia llunyà i feliç d'infantesa. Ell estava assegut en un dels bancs de l'escola. El mestre —guardapols i ulleres que cavalcaven a mig nas— botzinava quelcom a la pissarra. Un raig de sol entrava esbiaixadament per la finestra i una mosca s'hi delitava: venia l'estiu! I en constatar aquest fet, una joiosa esgarripança li corria espinada amunt i espínada avall...

Saltà enfora del parapet i corregué fins a la primera línia de filat. El fusell li feia nosa. Amb un gest del qual ni s'adonava cercà les fenalles a la butxaca. Deixà el fusell a terra i lentament, arrossegant-se, anava desenganxant tots els pots del filferro de baix. S'aturà a escoltar i —sense res que el distraigués— s'adonà de la por que tenia. La mateixa por fol·la i insensata dels bombardeigs d'aviació. Tenia unes ganes enormes d'orinar. Nerviosament tallà el filferro que caigué amb un lleu soroll. Sense aturar-se a escoltar —volia ofegar la seva por— tirà endavant i féu la mateixa operació amb la segona línia. La nit, les estrelles, Anna... pensava confusament alguna cosa sobre això i altra volta hi hagué guspireig de llàgrimes als seus ulls. La tercera línia era al seu davant. Un pot li relliscà i caigué damunt una pedra. Tot en ell es parà a escoltar. Sentia pessigolles al front i instintivament pensà en la mosca. S'hi passà la mà i trobà que era una

gota de suor. A la por s'hi afegia ara una forta angúnia física: s'orinaria? Sentí enrenou dins la trinxera. Havien descobert la seva fugida? "Oficial de guàrdia!" algú cridà. I de seguida una metralladora estripà el silenci. Ara se sentia més alleugerit. Tallà el darrer filferro. La nit era immensa i acollidora davant seu. Ta, ta, ta. Corregué un tros enllà amb una sensació d'ingravesa a les cames i s'ajacà en un clot. Ta, ta, ta, ta. Què li recordava el soroll de la metralladora? S'alçà i corregué un altre tros. Ta, ta, ta. Ah! Ara ho sabia. Li recordava aquell dia que, de menut, li caigué un cistell de nous a l'escala...

J. MORERA I FALCO

El dret dels escriptors al treball

En la Constitució d'un dels països considerats avui més avançats, hi figura un article que diu: "Els ciutadans tenen dret al treball, el dret de rebre una ocupació garantida amb la remuneració del seu treball segons la seva quantitat i qualitat. El dret al treball és assegurat per l'organització social de l'economia nacional, pel creixement constant de les forces productives de la societat, per l'absència de les crisis econòmiques i per la liquidació de la desocupació".

Després del trastorn que la revolució de juliol ha dut al règim social i a l'economia del nostre país, encara que no siguem al moment de redactar una nova Constitució, de fet la realitat de la vida l'ha imposada. En realitat estem vivint ja una Constitució que encara no s'ha escrit. Abans de redactar-la estem fent els experiments i les arrels van estenent-se i faciliten la feina per a després.

I heus ací un estament, un sector, importantíssim, de ciutadans que s'esforça a imposar una condició nova a la seva vida: els escriptors. Abans del 19 de juliol, Catalunya no podia dir, en veritat, que hagués reconegut personalitat als escriptors. Teniem escriptors, bons escriptors, però llur presència en el concert general de treballadors catalans no tenia consistència, estava mancada de fonament. Els nostres escriptors eren considerats "fets aïllats" entre les grans famílies que constituïen el nostre món social. Els millors poetes i novel·listes de Catalunya gairebé s'havien d'amagar llur professió ideal i els trobàvem descarregant al moll, venent vetes i fils o fent de passant en una notaria. I una gran part en oficines, dedicant el seu esforç a fer estadístiques, a fer entrades i sortides, o a posar a màquina dictàmens que havien redactat sovent els més il·lustres analfabets.

L'intent d'agrupació que nasqué entre els escriptors catalans al començament dels fets de juliol i que aviat n'uni la immensa majoria, ha donat per resultat una absoluta unanimitat que en la nova economia catalana l'escriptor ha d'ocupar el lloc que li correspon. Al costat dels treballadors d'indústria, dels treballadors intel·lectuals, els escriptors han de servir el país amb l'eina de treball que els és pròpia. I el país, més que mai en aquests moments, necessita d'ells i exigeix llur esforç aplicat exclusivament a la seva professió. Pocs escriptors que té Catalunya fóra insensat desapropiar-los i dedicar-los a activitats que poden exercir amb èxit d'altres ciutadans.

Hem de reclamar el dret de l'escriptor català a una feina garantida amb la remuneració del seu treball segons la seva quantitat i qualitat.

Els nostres òrgans de govern tenen l'obligació de reconèixer aquest dret i satisfer-lo. S'han de crear aquells organismes que ordenin adequadament el treball que aplegui els escriptors catalans i que faciliti el seu màxim rendiment. S'ha d'organitzar la possibilitat que visquin els nostres escriptors del seu peculiar treball: escriure. I apartar-los de tots aquells llocs que no rendeixin el que poden rendir i deixar aquests llocs que ara ocupen a aquells altres ciutadans que sentiran un goig d'ocupar-los i on possiblement donaran un major rendiment. Lluny dels comerços, de la indústria, de les oficines burocràtiques, els poetes, els dramaturgs, els novel·listes, els historiadors, els filòsofs. Catalunya té feina per a tots ells i té necessitat que aquesta feina es faci. Es qüestió d'ordenació, d'organització, i de saber veure que és imperdonable que no s'aprofitin aquests moments per a assajar de fer donar una investida considerable a la nostra cultura utilitzant tots els seus treballadors més aptes.

Que no es cregui que l'activitat d'ordre literari que aquestes darreres setmanes s'ha produït a casa nostra, resolgui aquesta qüestió ni que l'encamini. No és per aquesta banda que el problema ha d'enfocar-se. No és utilitzant tan sols l'escriptor al servei de setmanaris i de revistes que arribarem on voldríem. Cal intentar de fer donar a cada escriptor tot el rendiment que, ajudant-lo en el seu treball, pot donar. Es precis dotar de tots els elements indispensables els escriptors perquè cadascun faci "la seva" obra. Es precis donar les facilitats que calguin als escriptors per a abocar-se plenament i amb tota l'ànima al seu ideal, que no és altre que contribuir des del seu lloc i amb impetu a un ressorgiment total de la nostra pàtria i especialment de la cultura catalana.

Francesc TRABAL

CANÇO TRISTA

Ara que la tarda mor
i un tros de lluna s'enfila
guaitant el crepuscle d'or,
el cor, fatigat, vigila
els vidres d'aquell balcó
des d'on s'apaga la galta,
amb la darrera claror,
d'aquella noia malalta
mirant des del finestró.

La tarda davalla, lenta...
La noia mira al balcó
com creix la malva i la menta.
Després, obre el finestró.
I la plaça esdevé sola,

sense parelles, dejuna.
La noia alça els ulls i vola
del finestral a la lluna.

La nit s'enduu la peresa
d'aquesta tarda d'estiu.
Però el cor sent la tristesa
d'aquell rostre pensatiu
sota l'última claror,
car sap què vol dir una galta
a l'ombra d'un finestró,
si és d'una noia malalta
que no surt mai al balcó.

J. GIMENO-NAVARRO

L. FERRAN DE POL

Premi «Narcís Oller», 1937

Parlar d'un nom fins ara inèdit i consagrat de cop i volta pel premi Narcís Oller, és una tasca difícil. ¿Qui podria assenyalar les possibilitats de l'escriptor? Sovint, massa sovint, els auguris fallen i la prometença resta en una trista mediocritat. Aquestes decepcions neixen d'un excés de confiança i també, cal dir-ho, de la dèria incomprensible i massa perillosa de descobrir nous valors. ¿Serà aquest el cas de L. Ferran de Pol? Jo crec sincerament que no. I no és pas a les petites que faig aquesta afirmació. L. Ferran de Pol té condicions i reuneix, sobretot, una gran virtut literària: l'autoexigència. Jo —que potser per la meua convivència amb el guanyador del premi Narcís Oller, se m'ha encarregat aquesta nota— puc afirmar-ho i remarcar, encara, l'amor que sempre he descobert en ell per aquesta noble activitat de l'esperit. Parlar amb tendència exclusivament crítica de la seva producció fóra prematur; però tanmateix em doldria desapropiar aquesta oportunitat, temptadora per la virginitat del terreny, sense destriar algun tret d'aquell seu tarannà literari que per uns dies ha estat motiu de màxima curiositat en els medis literaris de Barcelona.

L. Ferran de Pol inicià la producció literària a "Oreig", publicació quinzenal que sortia a Arenys de Mar. El seu primer treball era una crítica sobre el llibre de poemes de la comtesa de Noailles, "L'honneur de souffrir". Recordo, encara, la impressió que va causar-me aquell comentari en el qual Ferran de Pol profunditzava sobre la inquietud psicològica que batejava en els versos de la poetessa. En aquella ocasió, Joan Draper —a qui caldria assenyalar, en tot cas, el mèrit de la predicció—, en expressar-me la seva sorpresa m'augurava un temperament. La consagració d'avui, que a desgrat de tot és el que enclou un premi literari de la Generalitat, m'ha fet recordar aquella conversa.

L. Ferran de Pol seguí escrivint unes impressions gairebé epigramàtiques que estan recollides a "Oreig" i que en rellegir-les hom n'aprecia la concisió, qualitat perseguida. Després, amb una narració de fantasia, gènere en el qual sembla decantat, guanyà un premi de prosa en els Jocs Florals

d'Arenys l'any 1934. En aquella ocasió vaig ésser jo, precisament, qui aprecià el mèrit d'aquella prosa amb el qual coincidiren dues estètiques, representades per Joaquim Ruyra i Carles Ribà, a qui corresponia també la responsabilitat del veredict.

Seria indecís que ara jo parlés de la narració que ha aconseguit el premi Narcís Oller i, a més a més, no ve a tomb. L. Ferran, allunyat de les velles

L. FERRAN DE POL

concepcions narratives, ha seguit fidel a la iniciació, iniciació que potser crea una forma vaga i imprecisa de conte i en la qual els personatges resten velats, com si l'autor els cobris a gratícat d'una boirina que obliga a un esforç d'imaginació.

En aquest punt, que m'atreveixo avançar, hom podrà cercar-hi la virtut o el defecte de la seva producció. La crítica tindrà la paraula, i el "Triptic", que haurà fet sortir el seu autor de l'anonimat, es prestarà a l'estudi i a la discussió.

J. M. MIQUEL I VERGES

EL FILL AL FRONT

On deus estar?

Aquell dia tancares la porta com sempre i com mai.

Hauries pogut dir: "Torno tot seguit". O: "Fins a la nit, pare".

Sense tu, els meus dies passen lents, com bèsties exhaustes.

Amb el negre martell de les esperes, maldo, clavant a les parets nues del temps
[les imatges del teu record encés.

Sento l'aire del teu dolç somriure dins cada nova arruga del meu rostre.

I amb la meua veu de cendra dispersa, crido l'alt bronze de la teva vida.

On deus estar?

Dorms en aquesta hora?

Quins paisatges torturats baixen dels teus ulls a cercar les figures del teus
[somnis?

Quins refredaments de morts súbites hi ha en les teves mans honrades?

Et veig entre milers, entre milers, individual i anònim fragment d'història
[en marxa, fill meu.

Reposes, infant i tità, com una fulla caiguda i com una muntanya.

Prop teu, damunt l'espiga de lluna de la teva baioneta, lluu la papallona de
[la llibertat.

Agustí BARTRA

TOT RITME

LLIBERTAT DE LA REVISTA I DE L'OPERETA AL CINEMA

Adorem la frivolitat i la banalitat, sempre que siguin gracioses, molt més que la pedanteria i que la falsa profunditat. D'ací que "Tot ritme" ens hagi captivat. Hi ha en primer lloc la simpatia d'Harry Roy, de les cançons d'Harry Roy, del seu somriure i dels seus posats. Hi ha moments musicals força bons i escenes d'una seductora plasticitat, amb uns contrastos en blanc i en negre força brillants. Hi ha que, si l'argument és força convencional —i és obligat que ho sigui l'argument d'una opereta— no és gens mancat de fantasia ni de gags plaçats d'una manera oportuna. El conjunt, ja ho hem significat, és, en la seva banalitat, adorable.

De totes maneres, una vegada més, podem preguntar-nos: ¿per què l'opereta com la revista, no s'alliberen completament del teatre? Cert, cert: s'ha fet molt en aquest sentit. I cal fer constar, abans que tot, que hi ha una pila d'escenes, de trucs, d'efectes, ben cinematogràfics, en "Tot ritme", que no hi hauria pas manera de resoldre escènica. Les lleis físiques ho impedirien. Però aquesta constatació és més aviat esperonadora que satisfactoria. Tant al través de "Tot ritme", com de tantes altres operetes, se'ns fa sensible que els productors no saben sempre deslligar el pensament o el subconscient del teatre. ¿Per què si no, han de caure tan sovint en la particularitat de fer que els seus personatges o els protagonistes si més no, siguin artistes de teatre?... ¿I per què tan sovint hi té aparició el ma-

teix escenari?... ¿Comoditat? ¿Manca d'inventiva?

Es difícil certament de trobar per a les novetats que el geni inventa formes noves. Potser és el més difícil. A la imaginació humana li sembla de vegades, que el món de les formes hagi esgotat les seves possibilitats. Recordem, per exemple, el que li va costar a l'automòbil de trobar una forma escaient a la pròpia natura. En els seus inicis no deixava d'ésser un cotxe, al qual hi mancava el cavall. Fins que els constructors no van aconseguir evadir-se completament d'aquella imatge originària, no van saber infondre al nou vehicle formes elegants i apropiades. El cinema, contemporani de l'automòbil, ha realitzat una evolució paral·lela en relació al teatre. N'hi queden encara, però, sovint vestigis o enyoraments.

Es clar que entre cinema i teatre es produiran sempre interferències i influències. De retorn de l'afirmació que en el cinema no hi ha d'haver literatura, i fins, de la més ardua, que el teatre no ha d'ésser tampoc literatura, podríem dir que tot és literatura, sobretot si tenim present que la finalitat de la literatura dita de creació és explicar i expressar l'home mitjançant accions còmiques i dramàtiques. Teatre, Cinema, Novella, tenen, doncs, una mateixa finalitat i ens captiven, en el fons, per la mateixa raó. Caminaran sempre plegats, s'influïran mútuament, i es robaran els procediments, els arguments i la tècnica. I de la seva mateixa rivalitat en sortiran enfortits.

D. G.

LA RENOVACIO DEL CINEMA

«LAS CINCO ADVERTENCIAS DE SATANAS»

Del cinema "nacional" tots en tenim una pobra idea. "Las cinco advertencias de Satanás" no és pas per a fer-la rectificar. Fins sobta que un escriptor que ha produït farses o més pròpiament paròdies tan divertides com "Angelina o l'honor d'un brigadier" i "Margarita, Armando y su padre" hagi fornit un argument tan insubstantial, de tan poca gràcia. Es clar que si alguna en té, la interpretació la hi lleva completament. El que més ressalta d'aquesta interpretació és la seva manca absoluta d'estil. Al través d'ella no acabem d'endevinar què s'ha proposat l'autor: si fer una comèdia sentimental, un drama o una farsa. Possiblement la culpa essencial no és dels intèrprets, sinó més aviat de la direcció. Fins d'algun dels intèrprets podríem assenyalar-ne algun bon moment. Però no ens entremetrem en filigranes. En realitat l'únic que se salva del film és la fotografia. I és clar, això ja és molt. És la garantia que el treball dels artistes, que la inspiració dels poetes no ha d'ésser fatalment negat, destruït per la tècnica.

El film és tan insignificant que gairebé no valdria la pena de parlar-ne. Però el que irrita és la seva insignificança. És a dir la voluntat de restar insignificant que sembla presidir actualment el cinema espanyol. De restar insignificant, de passar desapercbut. ¿Es que els seus dirigents no s'adonen de la profunda renovació que es prepara en tota la vida espanyola? ¿Es que no s'adonen de les coses enormes que passen? ¿Es que no comprenen res de la grandesa, de la tragèdia i fins de la poesia de les hores que vivim? ¿A qui es pensen que poden interessar i que poden servir o que poden plaure fent-se els sords, els muts i els insensibles?

Bé que el nostre cinema fos rude, que fos rudimentari o mancat. Tot això pot superar-se. El que no està bé, el que resulta immoral, és eixalar-lo voluntàriament, minimitzar-lo, divorciar-lo de la realitat espanyola. Immoral i estúpid. Perquè és d'aquesta realitat d'on podria treure tota la seva força, tot el seu poder de suggestió. És aleshores que aconseguiria d'interessar. D'interessar no sols a nosaltres mateixos, ans possiblement l'estranger. Podria fins i tot ésser una manera de començar a conquerir mercats per al nostre cinema. ¿Què?, ¿no saben per ventura l'èxit enorme que han tingut, fora mateix de la República espanyola, alguns reportatges de guerra? ¿I això no els il·lumina? ¿No els diu què han de fer?

I consti —no fem confusions— que no demanem pas ni un cinema únicament de trinxera, ni un cinema revolucionari o proletari. Demanem un cinema que reflecteixi la realitat actual d'Espanya, el dolor d'Espanya. Aleshores

les mateixes falles que hi pogués haver en el nostre cinema serien perdonables. Seria perdonable que fos rude, rudimentari o mancat. El que tingués de sabor local, de veritat i de vida potser ho compensaria. És clar que caldria per a això autors i actors i directors que sentissin al viu la tragè-

artistes autèntics han treballat sobre l'estofa dels propis dolors i de les pròpies febleses o dels dolors i de les febleses de llur país.

Però no ho són. Són comerciants només i encara uns tristos comerciants sense horitzons. Volen per això perpetuar en el cinema aquells "èxits"

UNA ESCENA DEL FILM "LAS CINCO ADVERTENCIAS DE SATANAS"

dia. Que no se n'inhibissin. Fins potser aleshores, fora d'ací, trobarien millors del que són uns tals artistes, com ens esdevé ara a nosaltres sovint en els films, exòtics, afavorits per llur mateix exotisme.

Si fossin artistes foren aquests camins que seguirien. Que sempre els

dels imitadors de Muñoz Seca, aquell art plebeu i baix de sostre que és una de les vergonyes espanyoles d'abans de la revolució. Ens sembla, però, que s'equivoquen. Ens sembla que no els será tolerat.

Domènec GUANSE

PROJECTOR

■ En oposició amb els projectes de films de caràcter social, dels quals la Warner és el campió, Hal Roach té la intenció de realitzar tota una sèrie de comèdies, films divertits, sense grans pretensions psicològiques, dels quals és un dels principals productors a Hollywood. Diuen que acaba de convèncer Ronald Colman perquè provi fortuna en aquest gènere, nou per a ell, la qual cosa ens permetrà veure'l en "Fanny Free".

■ Com era de preveure, no podent posar en raó la senyora Millicent, tia de Freddie Bartholomew, que té unes pre-

tensions econòmiques inacceptables, la Metro ha decidit reemplaçar el petit heroi de "David Copperfield" i "Anna Karénina". Ronald Sinclair, jove net de la mateixa edat, ha estat designat per a interpretar els papers conífals ara a Freddie. Fins i tot l'han vestit i li han fet adoptar les maneres d'aquest darrer, amb el qual té una certa semblança física.

Però, ¿és que tot això basta per a donar el talent?

■ La important fortuna que Mary Pickford ha cobrat en cedir el seu paquet d'accions dels Artistes Associats, li servirà—diuen—per a fer producció. Aviat podrem judicar els resultats d'aquesta nova activitat de l'ex-"promesa del món".

CANTATA EN LA TUMBA DE FEDERICO GARCIA LORCA

Margarida Xirgu acabarà el dia 26 la seva temporada de Buenos Aires. I, abans, ha volgut donar-se un gust que feia temps que li anava per dins: fer un espectacle de propaganda de la nostra Espanya. Per una apoteosi manifesta i esclatant de la seva diària i fervorosa professió de fe lleial. Donar una rèplica noble i esplendorosa, a tots els que, des del dia que vàrem arribar a Buenos Aires, des de fa vuit mesos, ens han estat dient "comunistes" com aquell que diu: "menja-criatures".

Un dia, a l'Ambaixada de Mèxic, Alfonso Reyes, el gran poeta mexicà que representava el seu país a la capital argentina, ens va llegir un poema que acabava d'escriure en memòria de Federico García Lorca. El poema és aquest:

EL PADRE
Madre de luto, suelta tus coronas.

LA HERMANA
La flor de ojerías, la risa de los llanos,
tus azucenas y tus amapolas,
clavetes de pudor, jacintos pálidos,
y tréboles y fucsias y retamas,
y espiélgos y laureles,
y hasta juncos, sarmentos y gavillas,
acres rastros, sapida verbena,
menta de ardor y cuasía de amargura;
y vengan estambreadas
todas las trenzas de la tierra.

LA NOVIA
Junta y apila en la silvestre tumba
los fragantes limones y naranjas,
túmulos vegetales, cerro de aromas,
la carne cristalina de las uvas,
gusto seco de nueces y castañas,
la granada vinoso,
la cidra vaporosa,
pallas y tunas y piñas de América,
y las anonas y los tamarindos,
y las lanzas del cacto mejicano...

LA GUARDIA
Y el trueno, fruto de la carabina.

EL PADRE
Madre de luto, suelta tus coronas
sobre la fiel desolación de España,
sacudido rosas, zarza entre lúmbres.

LA NOVIA
Inquieto jardín,
que hoy mecen clamores,
ayer castas flores
en olor de abril.

EL PADRE
Hay cóleras negras, llamaradas rojas,
espadas de cardos, banderas de hojas,
jardín; y en las sienes y en el corazón,
tónicos de buena y mala intención.

LA HERMANA
Perdida canción
de flauta y rabel.

LA NOVIA
Mustio girasol, tronchado clavel.

LA HERMANA
Lo lloran los montes,
lo lloran los ríos.

LA NOVIA
Y los de las otras,
y los ojos míos.

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
¡Abel, clavel tronchado!
Pero tu sangre, tu secreta sangre
que revuelve la tierra y ciega el puente,

colma los surcos y amenaza el vado,
Abel, clavel tronchado!

EL PADRE
Presente tú donde el vino se cuele,
los crótalos redoblan y las palmas,
mana la voz y la guitarra vuela;
donde la moza cesaraugustana
lanza en palillos de tambor las piernas.

LA HERMANA
Y las espuelas de Amozan
las barbas del rebozo de la china
cosquillean el vello de la boca,
y el gaucho zapatea
el suelo santiguado con las botas.

EL PADRE
Hoy te lloran los pueblos,
el gitano solemne y el andaluz exacto,
el "maño" terco y bueno como el agua
y el pan.

LA NOVIA
ebrio de luz el lírico huertano,
el catalán de las sagradas cóleras,
el forzado gallego melancólico,
el dulce, hercúleo vasco,
el recio astur y el castellano santo.

LA NOVIA
El lazador de América y el fiero mejicano.

LA HERMANA
Matronas con los senos agitados
virgenes con las manos compasivas.

LA GUARDIA
Y el trueno, fruto de la carabina.

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre,
Abel, clavel tronchado!

EL PADRE
Te lloran la garúa y el tornado,
el turbio meteoro,
la gota del orvallo,
la pedrizca que stega las mazorcas...

LA GUARDIA
Y el trueno, fruto de la carabina.

LA NOVIA
Que de noche lo mataron
al caballero,
la gala de Granada,
la flor del suelo.

LA HERMANA
En Fuentevaqueros
nació la gala;
traía cascabeles
entre las alas.

LA NOVIA
Creczan las mejorana,
la yerbabuena,
dalia y clavel del aire,
flores de América.

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!
¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!
¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!
¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!
¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!
¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!
¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA HERMANA
Que de noche lo enterraron
entre cuatro velas,
cuatro ángeles mudos
por centinelas.

EL PADRE
Madre de luto, suelta tus coronas
sobre la fiel desolación de España.

Ascuan los ojos, muerte los colmillos,
bufa en fiestas de fango el jabalí de

[Adoni
mientras en el torrente de picas y ca-

[ballos
se oye venir el grito de los campea-

[doras:
"Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores".

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

Todos
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!

¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!

¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!

¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!

¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

LA MADRE
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

LA NOVIA
¡Pero tu sangre, tu secreta sangre!

Abel, clavel tronchado,
colma los surcos y amenaza el vado!

¡Aprisa cantan los gallos
y quieren quebrar los albores!

Margarida Xirgu va trobar el poema representable. I dit i fet: Jaume Pahissa, que acabava d'arribar a Buenos Aires, va ésser encarregat per Margarida d'escriure una música per a il·lustrar el poema. Aviat la poguérem passar al piano, en uns soterranis de l'Hotel Alvear. Feia bonic. Lligava amb el sentit popular i amb el sentit misteriós de la poesia. Van començar els assaigs, tot seguit. Jaume Pahissa orquestrava un "chelo", un violí, una trompa, un oboè i una viola, darrera l'escenari del teatre Emart. I a l'escenari, Margarida Xirgu, amb tota la seva companyia, composava un grup com una mena de baix relleu d'un monument heroic.

Totes les dones vestides de dol. Menys una noieta, molt jove, molt bruna, que porta un dels vestits trágics de "Bodas de Sangre", i que es tapa la cara amb les mans. Dels homes, els uns van vestits de gent del poble andalusí. I uns altres, de milicians: overol, gorret de caserna i un mocador vermell al coll.

La nit del 23, vàrem posar això en escena. Les tres parets cobertes de veluts negres. Una gran roda de carro, pintada de vermell, penjada del sostre, al mig, per damunt de tot, símbol del treball, del moviment, del gest universal.

El teatre vessava de gent. Els actors no podien parlar, quan va alçar-se el teló. Els tremolava la veu i s'enrogallaven d'emoció. Margarida, escabellada, entre les gasses negres de "Bodas de Sangre", llençava la seva veu, entre els plans i els cants de la salmòdia, amb tota la fúria, tot el dolor i tota l'esperança que fa un any i mig que li parteixen el pit.

Al final, quan tots els actors, drets, canten a cor els dos versos finals del "Mio Cid", entre la descàrrega de trompetes de la música, el públic també es va posar dret. I els crits i els visques a la República Espanyola duraren minuts, mentre l'escenari s'omplia de flors.

Margarida avançà, a la fi, per a complaure a la gent, que volia que parlés. Portava la gran llaçada de la bandera de la República, d'un dels rams, abraçada contra el pit. Només va dir: —Visca Espanya!

Però n'hi va haver prou. La gent va sortir del teatre plorant a llàgrima viva.

Irene POLO

Buenos Aires, gener 1938.

UNA ESCENA DE LA CANTATA. MARGARITA XIRGU ENMIG DEL COR D'ENDOLADES

EL CATALA QUE ALGUNS PARLEN

Han tocat les sirenes. A la Generalitat, la majoria de funcionaris han corregut a refugiar-se al vestibul. Altres, han romàs a llurs departaments. Al despatx d'un cap de negociat, aquest conversa amb un alt empleat conegut pel *senyor Couché*, perquè, polític i lluent, va sempre de vint-i-un botons, tal com el càrrec que ocupa exigeix. La conversa és animada. Però el *senyor Couché* s'impacienta. Ja dura massa l'alarma... I, de cop i volta, fa:

—Bueno. Ja n'estic tip. Com que visc a la vora, me'n vaig a casa.
I, imponent i suficient com sempre, s'acomiada amb un esclatant:
—Hasta luego!

I EL FRANCES D'ALGUNS ALTRES

L'altre dia, una periodista parisenca visitava el Pati dels Tarongers, acompanyada de dos individus catalans, *ciceroni* improvisats, que, visiblement imprecisats, li fornien explicacions precipitades de tot el que anaven veient. Amablement, la francesa els preguntà si els esperava algú. A la qual cosa un d'ells contestà, amantent:

—Non, nous n'avons pas de presse.
La periodista, estranyada, ja no es va atrevir a fer cap més comentari.

EL MES PETIT DE TOTS

Es parla molt del problema de la manca de paper per als diaris. Molts diaris madrilenys ja han estat algun dia sense sortir.

I bé: ja saben quina fou la publicació que deixà de publicar-se primer que cap altra, quan aquesta escassejant no era sinó una amenaça molt llunyana? Fou el més petit de tots, *L'Esquella*. Aquell simulacre de diari que el "Patufet" ofería com a suplement als seus lectors, i que s'apressà a plegar pocs dies després del 19 de juliol, pretextant una vaga manca de paper.

Manera elegant de dir que els contes ensucrats del senyor Folch i Torres i altres companys en dretisme, no s'atrevien a treure el nas en plena revolució triomfant.

Meridià

Director:
A. FUSTER VALLDEPERES

Redactor en cap:
JOAN MERLI

Passatge de Pi i Margall, 19 bis
Telèfon 12269 - BARCELONA

C O P S D E B E C

UN CATALANISTA ANTIC REGIM

En els temps del catalanisme xaró de la "Lliga", es celebrava un miting en un poble, presidit per l'alcalde. Els oradors lligaires, van exhibir tota llur erudició floralasca, i Bofill i Mates, que fou l'últim orador que parlà, ho féu amb un florit parlament dels seus, brodat de paraules novíssimes —aquell temps— i catalanesques.

Quan encara bronzia el ressò dels aplaudiments que premiaren l'orador i els dels mots catalanissims de Bofill i Mates, l'alcalde, amb la flamant barretina de les festes i amb una cara lluent de pa de ral, va aixecar-se a cloure l'acte, i seriosament, en un to de solemne autoritat, cridà:
—Señores; se ha terminado la función.

UN HOME DISTRET

Angel Ferrant, escultor agudíssim, pedagog intel·ligent, i que ara ocupa un alt càrrec a la Direcció General de Belles Arts des d'on fa tasca molt profitosa, és un home terriblement distret. Ho és tant —i no mentim ni exagerem— que un dia, en un estanc, va tirar a la bustia la xavalla del canvi en lloc de la carta.

I una nit, després de passar una estona a casa d'un amic seu, el nostre company Gasch, Ferrant cerca, recerca, va amunt i avall, s'inquieta, es decedix finalment i se'n va cap a la porta:

—Què, vens o no vens — fa Gasch.
—Ja vinc, ja... Cerca el meu abric. No l'he trobat enlloc!
—El teu abric? Si el portes al damunt!

Ferrant es mira, es posa a riure estrepitosament:
—Ja en sóc de distret, ja... I t'ho agraeixo. Si no m'arribes a dir res, me n'hauria anat a casa sense abric!

SIGUEU BREUS, S. U. P.

Els articulistes de casa nostra piquen de fer els treballs massa llargs. Parlem per experiència. Alguns dels escriptors que ens han honorat amb llur col·laboració, en efecte, n'han fet evidentment un gra massa.

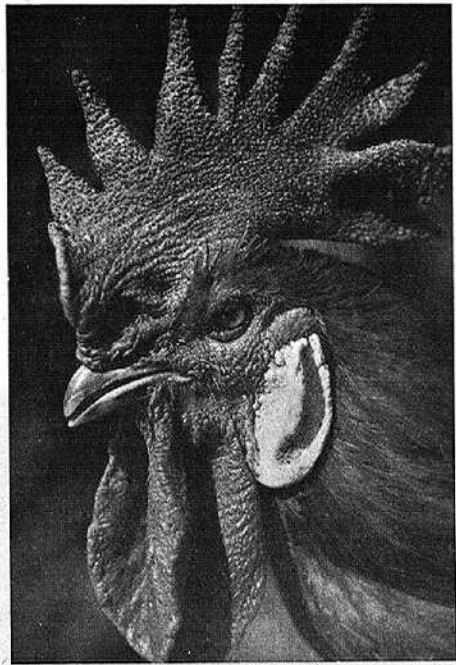
L'un d'ells, contestant l'observació amable del nostre director, s'ha excusat:

—No he tingut temps de fer-ho més curt.

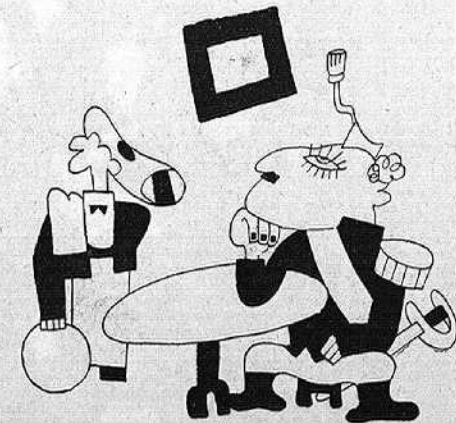
Realment les síntesis costen més de fer que les anàlisis. És molt difícil de dir moltes coses en poques paraules.

VISCA EL TREBALL!

Això va passar en un hotel de Palma de Mallorca, un diumenge, a l'hora de dinar. En la taula llarga del mig del menjador celebraven un àpat uns quants autors dramàtics barcelonins que havien anat d'excursió a l'Illa d'Aurada. En les altres taules del menjador hi havia altres comensals, la majoria d'ells viatjants. Era en ple mes de juliol i feia una calda asfixiant. Quan tothom ja estava tip del bon dinar

(Foto Godes)

OBSESIÓ, per GUASP

—Què vol prendre, General?
—Qui, jo? Ja m'accontentaria amb que em tornessin el que m'han pres!

mallorquí, i hom, apesarat per la nyonya començava, tot prenent cafè, a pesar figures, el cap de taula dels autors dramàtics barcelonins, que era un poeta amb unes barbes fins al pit, va alçar-se, i enlairant els braços i obrint dos pams la boca, va començar a recitar una *Oda al treball* en aquella hora intempestiva que tothom a causa de la calda i d'estar tips començava a pesar figures.

—Visca el treball! — cridava el poeta, esgargamellant-se amb estrofes sonores que es barrejava amb els cant de les cigales del jardí—, que encomanaven més nyonya a aquells viatjants endormiscats—. Au, anem a treballar, companys! — seguia esgargamellant-se el poeta, desvetllant els que ja havien trencat el son, i ja roncaven.

I quan el poeta, satisfet de la seva *Oda al treball*, enmig d'aquell ambient tan propici, en haver acollit uns també adormits aplaudiments dels seus amics, d'una taula d'un recó del menjador va alçar-se un viatjant, amb uns bigotassos i una carassa vermella de dormir i de tan tip, i exclamà a les barbes del poeta de l'*Oda*, fent un badall i estirant els braços:

—Que en deveu tenir poca de feina, mestre!

UNA FRASE...

Aquesta anècdota no és actual, però fa una certa gràcia. I la publiquem perquè no fa quedar gaire bé dos poetes catalans, que han fugit a l'estranger, on parlen com a feixista descarat, l'un, com a feixista vergonyant, l'altre.

La gent no va sortir gens satisfeta de l'estrena de "La Rambla de les floristes", de J. M. de Sagarra.

Una obra poc viva, sense bri d'animació, ensopida... I Rosend Llates, que és el que n'havia fet elogis més abundants davant l'autor, murmurà a l'orella d'un company, tot posant-se l'abric:

—En Sagarra no és prou p... per a fer la Rambla!

...I UNA ALTRA

En vista del fracàs d'aquella peça de l'amanerat poeta, molts ja preveien, la mateixa nit de l'estrena, els assaigs immediats d'una altra obra:

—Què assajaran ara? — preguntà un.

—"La Rambla de les floristes", saltà, ràpid, Andreu A. Artis.
Aquells interpres! Se sabien tan poc el paper!

PROVOCADORS

Diu que l'organització dels "cagoullards" francesos havia muntat una vasta maniobra de provocació, consistent a obligar els seus afiliats més decidits a disfressar-se d'obriers, per tal de dur a cap, amb aquesta humil indumentària, actes terroristes que poguessin desvirtuar llurs intencions, en ésser atribuïts a la classe treballadora, per desprestigiar el Front Popular.

La tàctica maquiavèlica, però, va fracassar rotundament.

Sembla que els primers "cagoullards" que varen disfressar-se de treballadors hagueren de plegar a corre-cuita.

Per què?
Doncs, perquè els venien unes estranyes ganes de treballar!
I com que són tots fills de casa bona!

"VALE"

En els primers moments dalerosos i valerosos del voluntariat, oposat, amb l'impuls dispers, contra el feixisme internacional, se posà estoicament, amb una heroica voluntat inapreciable, al cap d'una petita organització sanitària, un espontani.

El primer val que féu demanant material quirúrgic, deia textualment: "Vale por un cacharro para abrir herramientas".

HOME DE MOLTS OFICIS...

Temps enrera, un home de molts oficis, autor teatral, editor, periodista, que havia intentat fer diversos negocis, i que tots havien anat malament, va llençar un setmanari que va titular amb el nom d'una popular línia de tramvies barcelonina.

Com que tenia fama de quedar a deure-ho tot, els col·laboradors varen prendre les seves precaucions. I a un d'ells, el caricaturista Siau, que es va permetre fer algunes insinuacions sobre el cobrament, el nostre home li va contestar, ràpid:

—Pagarem re...
Anava a dir religiosament, però es va repensar i va fer:
—Pagarem laicament.

La revista va sortir uns quants números. I, naturalment, no va cobrar ningú.

Aquest número ha passat per la Censura